

T.C.

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalı

Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Tezli Yüksek Lisans

Programı

**SPOR MERKEZLERİNE GELENLERİN AHLAKİ TUTUM
FARKLARININ İNCELENMESİ**

Şahika YILDIRIM

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN

Yüksek Lisans Tezi

Burdur, 2016

T.C.
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalı
Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Tezli Yüksek Lisans
Programı

SPOR MERKEZLERİNE GELENLERİN AHLAKİ TUTUM
FARKLARININ İNCELENMESİ

Şahika YILDIRIM

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN

Yüksek Lisans Tezi

Burdur, 2016

**MAKÜ EĞİTİM BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS JÜRİ ONAY FORMU

M.A.K.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 11.02.2016 tarih ve 2016-218/4 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından 26.02.2016 tarihinde tez savunma sınavı yapılan Şahika YILDIRIM' ın "Spor Merkezlerine Gelenlerin Ahlaki Tutum Farklarının İncelenmesi" konulu tez çalışması Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE : Yrd. Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN
(Tez Danışmanı)

ÜYE : Doç. Dr. Harun ŞAHİN

ÜYE : Yrd. Doç. Dr. Emrah ATAY

ONAY

M.A.K.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun
...../...../..... tarih ve ...../..... sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun 2 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir

29.02/2016

Şahika YILDIRIM

ÖZET

Spor Merkezlerine Gelenlerin Ahlaki Tutum Farklarının İncelenmesi

Şahika YILDIRIM

Bu araştırmanın amacı; Spor merkezlerine gelenlerin ahlaki tutum farklarının bazı değişkenler açısından incelenmesidir. Bu çalışmada Burdur il merkezinde bulunan farklı spor merkezlerinden 190 kişiye Prof. Dr. Mevlüt Kaya tarafından geliştirilen Ahlaki Tutum Ölçeği uygulandı. Düzenli spor yapan (150kişi) ve düzenli spor yapmayan (40kişi) bireylerden elde edilen verilerin istatistiksel analizlerinde (frekans analizi), independent t test ve one way ANOVA analizinden yararlanılmıştır. Spor merkezlerine düzenli gelenlerin ahlaki tutum puanları düzenli gelmeyenlere göre daha yüksek görülmüştür.

Sonuç olarak; Spor merkezlerine gelenlerin, yaş, cinsiyet, gelir durumu gibi demografik değişkenlere göre ahlaki tutum değerlendirmeleri arasında istatistiksel olarak bir farklılaşma olmadığı görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Etik, Fitness, Spor ahlakı, Spor merkezleri, Tutum

ABSTRACT

Investigation of people's moral attitude who came to the sports center

Şahika Yıldırım

The aim of this study, taking into consideration some versions like determination of attitudes towards morality. Investigate people who come regularly and dont come to the sport centre. At this study, moral attitude scale which was developed by Prof. Dr. Mevlut Kaya, was implemented to the 190 people who are from different sport centres being in Burdur. At the statistical analysis of data which was obtained from sport making (150 people) and don't sport making (40 people) groups, frequency distributions, independent t test and One Way ANOVA were implemented.

As a result; acording to some demographic of peole like age, gender, income who come to the sport centre, it was seen that there was statistically no meaningful differentiation among the moral attitude scores.

Key words: Attitude, Ethic, Fitness, Sport centres, Sport ethics

TEŞEKKÜR

Yapılan bu tez çalışmasında desteğini esirgemeyen ve her konuda rehber olarak bana katkı sağlayan danışmanım Yrd. Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN hocama teşekkürü bir borç bilirim.

Yüksek lisans eğitimim boyunca bana yol gösteren ve akademik anlamda kendimi geliştirmemi sağlayan Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nin tüm öğretim üyelerine teşekkür ederim.

Bu çalışmamda bana her anlamda destek olan ve anlayış gösteren sevgili eşim ve biricik oğluma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

26.02.2016

Şahika YILDIRIM

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
BİLDİRİM.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	vii
TABLolar DİZİNİ.....	vii
BÖLÜM I.....	1
Giriş.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Problem Cümlesi.....	1
1.2.1. Alt Problemler.....	1
1.3. Araştırmanın Önemi.....	2
1.4. Araştırmanın Amacı.....	3
1.5. Varsayımlar.....	3
1.6. Sınırlılıklar.....	3
BÖLÜM II.....	4
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar.....	4
2.1. Spor Nedir?.....	4
2.2. Fitness Nedir?.....	5
2.3. Ahlak Nedir?.....	11
2.3.1. Spor Ahlakı.....	12
2.3.1.1. Sporda Etik.....	14
2.3.1.2. Sporda Etik İlkeler.....	15
2.4. Tutum.....	17
2.5. Konu İle İlgili Yapılmış Araştırmalar.....	20

BÖLÜM III.....	21
Yöntem.....	21
3.1. Araştırmanın Modeli.....	21
3.2. Araştırmacının Rolü ve Özellikleri.....	21
3.3. Çalışma Grubu.....	21
3.4. Verilerin Toplanması.....	21
3.5. Verilerin Analizi.....	22
BÖLÜM IV.....	23
Bulgular	23
4.1. Araştırmada Elde Edilen Kişisel Bilgilere İlişkin Bulgular.....	23
4.2. Araştırma Problemine İlişkin Hipotez Tabloları.....	27
BÖLÜM V.....	36
Sonuç ve Öneriler.....	36
5.1. Sonuçlar.....	36
5.2. Öneriler.....	43
KAYNAKLAR.....	44
EKLER.....	47
Ek-1: Ahlaki Olgunluk Ölçeği.....	47
ÖZGEÇMİŞ.....	49

SİMGELER VE KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
DR	: Doktor
F	: Kişi Sayısı
N	: Katılımcı Sayısı
P	: Anlamlılık Düzeyi
SS	: Standart Sapma
VB	: Ve Benzeri
X	: Ortalama Değer

TABLOLAR DİZİNİ

<u>Tablo</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 4.1. Katılımcıların gruplarına göre yüzdeler dağılımı.....	21
Tablo 4.2. Katılımcıların yaş gruplarına göre yüzdeler dağılımı.....	21
Tablo 4.3. Katılımcıların cinsiyetlerine göre yüzdeler dağılımı.....	21
Tablo 4.4. Katılımcıların kaç yıldır düzenli olarak spor yapma durumlarının yüzdeler dağılımı.....	22
Tablo 4.5. Katılımcıların doğum yerlerinin yüzdeler dağılımı	22
Tablo 4.6: Katılımcıların eğitim durumlarına göre yüzdeler dağılımı.....	23
Tablo 4.7. Katılımcıların hangi fakülte veya yüksek okul mezunu olduklarının yüzdeler dağılımı.....	23
Tablo 4.8. Katılımcıların meslek durumlarına göre yüzdeler dağılımı	23
Tablo 4.9. Katılımcıların medeni durumlarına göre yüzdeler dağılımı	24
Tablo 4.10. Katılımcıların ortalama aylık gelirlerinin yüzdeler dağılımı.....	24
Tablo 4.11. Katılımcıların haftada kaç kez spor yapma durumlarının yüzdeler dağılımı.....	24
Tablo 4.12. Katılımcıların ahlaki tutum puanlarının karşılaştırılması.....	25
Tablo 4.13. Katılımcıların ahlaki tutum puanlarının yaş gruplarına göre karşılaştırılması.....	26
Tablo 4.14. Katılımcıların ahlaki tutum puanlarının cinsiyetlerine göre karşılaştırılması.....	27
Tablo 4.15. Katılımcıların ahlaki tutum puanlarının kaç yıldır düzenli spor yapma durumlarına göre karşılaştırılması.....	28
Tablo 4.16. Katılımcıların ahlaki tutum puanlarının doğum yerlerine göre karşılaştırılması.....	29
Tablo 4.17. Katılımcıların ahlaki tutum puanlarının eğitim durumlarına göre karşılaştırılması.....	30
Tablo 4.18 Katılımcıların ahlaki tutum puanlarının fakülte veya yüksek okullarına göre karşılaştırılması.....	31

Tablo 4.19. Katılımcıların ahlaki tutum puanlarının meslek durumlarına göre karşılaştırılması.....	32
Tablo 4.20. Katılımcıların ahlaki tutum puanlarının medeni durumlarına göre karşılaştırılması.....	33
Tablo 4.21. Katılımcıların ahlaki tutum puanlarının ortalama aylık gelir durumlarına göre karşılaştırılması.....	33
Tablo 4.22. Katılımcıların ahlaki tutum puanlarının haftalık spor yapma durumlarına göre karşılaştırılması.....	34

BÖLÜM I

Giriş

1.1. Problem Durumu

Lickona' ya (1991) göre, ahlaki olgunluk kavramı, duygu, düşünce, karar, tutum ve davranış açısından en iyi olma hali ve buna uygun en zengin, en gerekli ahlaki özelliklerin toplamını ifade eder. Ahlaki olgunluk, kişinin hislerindeki, düşüncelerindeki, kararlarındaki, tutumlarındaki ve davranışlarındaki her türlü ahlak dışılığı vicdanında hissedebilmesini sağlayan en yüksek düzeydir. Ahlaki olgunluğa erişmiş bir kişi, güvenilir, sorumluk sahibi, saygılı, adaletli, kendini kontrol edebilen, empati yeteneği gelişmiş iyi bir insandır (Akt.: Kaya, 2011).

Fukuyama (1998) göre, ahlaki olgunluk, ahlaki değerleri özümsemeyi, ahlaki değerlerin kişinin vicdanında yerleşmesini gerektirir. Ahlaki olgunluğa sahip olmak için, yalnızca ahlaki değerleri duygu, düşünce ve yargı olarak taşımak yetmez. Ayrıca, o değerlerin tutum ve davranış bilincine dönüşmesi gerekir. Tüm bunların ahlaki alışkanlıklar haline gelmesi, ahlaki olgunluğu ortaya çıkarır (Akt.: Kaya, 2011).

"Spor Merkezlerine Gelenlerin Ahlaki Tutum Farklarının İncelenmesi" başlıklı çalışma ile Burdur ilinde spor merkezlerine gelerek düzenli spor yapan ve düzenli spor yapmayan kişilerin ahlaki tutumları üzerine bir çalışma amaçlanmıştır.

1.2. Problem Cümlesi

Spor Merkezlerine Gelenlerin Ahlaki Tutumları arasında bazı değişkenler açısından anlamlı bir fark var mıdır?

1.2.1. Alt Problemler

1. Spor merkezlerine gelenlerin ahlaki düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?
2. Spor merkezlerine gelenlerin ahlaki düzeyleri yaş gruplarına göre farklılık göstermekte midir?
3. Spor merkezlerine gelenlerin ahlaki düzeyleri mesleklerine göre farklılık göstermekte midir?

4. Spor merkezlerine gelenlerin ahlaki düzeyleri eğitim durumlarına göre farklılık göstermekte midir?
5. Spor merkezlerine gelenlerin ahlaki düzeyleri düzenli spor yapma yıllarına göre farklılık göstermekte midir?
6. Spor merkezlerine gelenlerin ahlaki düzeyleri doğum yerlerine göre farklılık göstermekte midir?
7. Spor merkezlerine gelenlerin ahlaki düzeyleri medeni durumlarına göre farklılık göstermekte midir?
8. Spor merkezlerine gelenlerin ahlaki düzeyleri haftalık spor yapma durumlarına göre farklılık göstermekte midir?
9. Spor merkezlerine gelenlerin ahlaki düzeyleri aylık gelir durumlarına göre farklılık göstermekte midir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Günümüzde spora katılımın ahlaki tutumlar üzerine etkilerinin yapıldığı araştırmalar bulunmaktadır. Ancak özellikle spora gelenlerin ahlaki tutum farklarının incelendiği çalışmaların sınırlı olduğu görülmüştür. Bu kapsamda yapılan bu araştırma öncelikli olarak ilgili literatüre kaynak sağlayacağı için önemli bir çalışma olarak görülmüştür. Bunun yanında elde edilen araştırma bulguların sporun düzenli yapılması, spor salonlarına devamın sağlanması planlı yaşamın bir gereği iken bu alanda çalışmalar yapacak olan diğer araştırmacılara öngörüş sunacak olması da araştırmayı önemli kılmaktadır.

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Burdur il merkezinde spor merkezlerine gelenlerin ahlaki tutum farklarını incelemektir.

1.5. Varsayımlar

1. Araştırmaya katılan kişilerin anket sorularına içtenlikle ve doğru bir biçimde cevap verdikleri varsayılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

1. Yapılan bu araştırma Burdur il merkezinde bulunan 3 ayrı spor merkezine düzenli gelen (140 kişi) ve düzenli gelmeyen (50 kişi) 190 kişi ile sınırlandırılmıştır.
2. Yapılan bu araştırma 2015 yılı ile sınırlıdır.
3. Yapılan bu araştırma veri toplama aracı olarak katılımcıların ahlaki tutum leğine verdikleri görüşler ile sınırlıdır.
4. Ulaşılan kaynaklar açısından kaynak kitaplar, dergiler vb. ile sınırlandırılmıştır.

BÖLÜM II

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Bu bölümde araştırmanın problemi ile ilgili spor, fitness, ahlak ve tutum kavramlarıyla ilgili genel bilgiler yer almaktadır.

2.1. Spor Nedir?

Sporun sözlük anlamı; bireysel veya toplu müsabakalar şeklinde yapılan, birtakım kurallara göre uygulanan beden hareketlerinin tümüdür. Spora ilişkin 1993 yılında Büker' in yaptığı tanımına göre; "insanların doğayla mücadele ederken kazandığı temel becerileri ve geliştirdiği her türlü savaşıma yöntemlerini serbest zamanındaki artışa bağlı olarak, barışçı biçimde ve oyun, oyalanma ve işten uzaklaşma için estetik, teknik, fizik, yarışmacı ve sosyal bir süreçtir" (Büker,1993).

Fişek (1985), dönemin en değerli açıklamalarından birini yaparak tartışmamızı zenginleştirdi. "Çağdaş toplumlarda kentleşme ve sanayileşmenin artması beraberinde 'serbest zaman' kavramının yeniden şekillendirilmesini gündeme getirmiştir. Bunun sonucunda spor da yeni anlamlar kazanacaktır" (Fişek,1985)".

Erdemli' ye (2002) göre spor, insan organizmasının fiziksel, sosyal ve düşünsel olarak katıldığı verimli bir etkinlik olmakla birlikte amaca yönlendirilmiş, belli kuralları olan katılımcı ve yarışmaya dayanan da bir etkinliktir. Spor, toplumsal bir olgu, bir kültürdür. Ayrıca spor yapmanın amaçları sağlığı korumak, kişisel yeteneği geliştirmek ve belirli yarışmalarda birey ve grup olarak başarı sağlamaktır. Dolayısıyla bir bütün olarak ele alınmalıdır. Çünkü spor yapan insan varlık yapısıyla bio-psiko-sosyal bir bütünlüktür. Onu yalnızca beden olarak ya da ruhsal yanıyla incelemek eksik olacaktır. O aynı zamanda sosyal bir olgudur ve özel bir kültürdür. Bir kültür olarak spor beden kültüründen başlar olimpik kültüre doğru gelişme gösterir. Olimpik kültür spor kültürünün en yüksek basamağını oluşturur. Spor yapan insan hem bu kültürün yaratıcısıdır, hem de bu kültür tarafından yönlendirilir.

Ateşoğlu'na (1974) göre spor, kişinin kendi kendisi ile yaptığı mücadele ve genellikle rakipleriyle yaptığı yarışır. Erdemli' ye (2006) göre, spor çalışmalarına başlayan ve kendi sportif durumunun genellikle en alt seviyesinde olan bireyler gerek çalışmalar, gerek yarışmalar, müsabakalar ve karşılaşmalar sonucunda ne seviyede olduğunu görerek yeni bir bilince ve isteklere ulaşır. Kişiler spor yaptıkça kendisini tanıyarak

yaşamaya başlar. Kendini bilmek, en iyi olmak, yetkinleşmek, insanın yüksek düzeyde bir yaşama ulaşmasının inkar edilemez gerçekleridir. Fakat her canlı gibi insan da yapıcı ve yaratıcı gücünün en iyi seviyesinde bile olsa sınırlı bir varlıktır. Eğer başlangıçtaki seviyesini unuttur, yaşamsal ve sportif etkinliği içerisinde kendisini yenilemezse kolayca ölçüyü kaçırabilir. Ardından kendisini aşırı zorlamaktan, başkalarını küçümsemeye kadar süre gelen birçok seviyesiz davranışlar ortaya çıkar.

2.2. *Fitness Nedir?*

Schönholzer (1985) göre, bir İngilizce sözcük olan "Fit" –Tam ve kesin Almanca ve Fransızca çevirisini bulamıyoruz- "uygun", "muvafık" ve aynı zamanda "yakışık alanı", "yararlı", "muktedir" ve "hazır" anlamına geliyor. Aslında sözcük sporla ilgili olarak ikinci derecede "iyi bir formda" ve "üstün düzeyde bulunmak" diye çevriliyor (Akt.: Orhun, 1997).

Schönholzer (1985) göre, bedenle ilgili olan taraflar tıp, antropoloji ve egzersiz fizyolojisi alanlarına aittir. Ama buradaki "sağlığın" anlamı ne oluyor? Şayet Dünya Sağlık Örgütü'nün resmi tanımına göre, gerçekten ruhsal (tinsel) ve toplumsal tam iyilik halini kapsıyorsa, biz de zaten genel ve kuvvetli eğilim olarak bedensel ve ruhsal hastalıklardan yoksunluğu sağlık olarak kabul ediyoruz (Akt.: Orhun, 1997).

Yine Schönholzer (1985) göre, ama şimdi "fit" ile "sağlık" arasında fark nedir? Hastalısız, kendini psikolojik olarak iyi hisseden, sosyal bir karmaşa içerisinde bulunmadan yaşayan, yani sağlam bir insan mutlaka "fit" midir? Kuşkusuz hayır. O insanda da doğanın, bir insan için hayat ve yaşlanma prensibi olarak öngördüğü, uygarlığımızı ve düşünme yetilerimizi tehlikeye götüren genel ve iyi performans yetileri eksik olabilir. Diğer taraftan kendisinin fit olduğunu söylediğimiz ve kendini fit hisseden bir insan mutlaka sağlıklı mıdır? Hayır. O, kendisince hiç bilinmeyen bir hastalığa yakalanmış olabilir (gizli kalıtsal bir hastalık, doğuştan gelen bir kalp rahatsızlığı, yeni başlayan bir göğüs kanseri ve hatta anatomik yapıda ağırca seyreden bir değişiklik gibi). Tüm bunlara karşın böyle bir insan kendini olağanüstü iyi durumda hissedebilir; gerilimde olmadan yaşayabilir, performans yetileri de yerinde olabilir. Bu insansa genelde sağlam değildir (Akt.: Orhun, 1997).

Schönholzer (1985) yaptığı açıklamalara göre, "fitness" kavramının daha geniş kapsamlı ve genel olması gerekir. Bir spor disiplini için mutlak bir "formda olma" dan

çok daha farklı bir anlam taşır. Tam ve kusursuz bir sağlık için, çoğu kez tek yönlü olan antrenmanlı olma durumundan daha başka şeye gereksinim vardır. Örneğin bir halterci gözle görülebilecek kadar az bir dayanıklılık yetisi gösterirken, bir maraton koşucusunun kas kuvveti çok azdır. Spordaki özelleşme o kadar derine gider ki, tekniği üstün bir eskrimci hentbol oyununda son derece başarısız kalır (Akt.: Orhun, 1997).

Schönholzer (1985) göre, doğru anlaşılan bir "fitness" kavramı bu sebeple, kendi öğelerinin uyumluluğu içerisinde iyi bir bedensel performans yeteneğini kapsar. Yani biyolojik alanda her zaman var olan değişimler sürecindeki kas kuvvetini, bölgesel ve genel aerobik ve anaerobik kapasite ile psikomotor verileri kapsar. Bu açıdan herhangi bir alandaki şampiyon bir atlet örnek alınamaz. O özeldir (Akt.: Orhun, 1997).

Schönholzer'in (1985) açıklamalarına göre, artık fitness bir kavram olmayıp, aynı zamanda da günümüzde bir amaçtır. Onun, sağlığa dayanan bir olgu mu yoksa canlı varlıkları bir fitness durumuna zorlayan davranışların temelinde bir doğa yasasının mı bulunduğu tartışma konusudur. En azından kendilerini fit hissetmeyen yüksek canlılar doğal ayıklanma yasasına göre silinip gidiyorlar. İnsanın ayrıcalığı vardır. O, kendi zihinsel özgürlüğü ve yeteneği ile doğal ortamını bir şekilde geniş olarak etkileyebilir. Neyi pozitif olarak, neyi negatif olarak değerlendirme istemimiz, örneğin soyu sürdürme özgürlüğü ve bedensel ve ruhsal eksiklikler hakkında hüküm verme gibi durumlar bunlar arasındadır (Akt.: Orhun, 1997).

Schönholzer (1985) göre, çevresiyle geniş olarak karşılıklı etkileşimde bulunan, çevresini değiştirebilen insanlardan ayrı daha yüksek bir canlı yoktur. İnsan, olağanüstü ölçülerde iklim değişikliklerinin, sıcaklığın, soğukluğun, yüksekliğin, alçaklığın, açlığın, susuzluğun, zehirlenmelerin ve daha başka türlü zorlukların (uzun zaman dayanamayacağı kadar) etkisi altındadır. Çevrenin bu etkinliği nedeniyle, insanın fitness yapması önemli ve genel koşuldur. Hayvan çok özel donatımlıdır. O, mutlak belirli durumlar için fit kalmak zorundadır. Yarasa ya da bir baykuş ancak gece avlanmak için, ayıbalığı yaşamını ancak buzul alanlarda sürdürebilmek için şeklinde düşünebiliriz. Bu özelleştirmeler daha da ileri giderek çok ayrıntılı fitness durumunu belirtirler (Akt.: Orhun, 1997).

Schönholzer (1985) göre, hayvanların oyunu bir fitness antrenmanı mıdır? Fizyolojik bakımdan kuşkusuz böyledir. Ama bu hayvanın bilinçli ve isteyerek antrenman yaptığı, onun kesin bir amaç güttüğü anlamına gelmez. Onun, belli koşullar altında,

içgüdüsel davranışları uygun ve yararlı uyarılar altında yönlendirir (antrenman uyarısı) bununla birlikte mutlak bir örnek olarak verilebilecek, fizyolojik ilişkiler meydana gelir. Kas kuvvetini bir maksimal duruma yükseltebilmek, kendi zihinsel yetenekleriyle uygulamaya koyabilmek, doğal olmayı kendi yaşam yararına sunabilmek insana has bir özelliktir (Akt.: Orhun, 1997).

Schönholzer (1985) göre, bedensellik sorunu yıllardır spor bilimcileri uğraştırdı. Bu, insanın hayvandan ayrı olarak sadece bir beden olmayıp üzerinde düşündüğü, tartıştığı, geliştirdiği, beğendiği ya da beğenmediği, koruduğu, tükettiği, ilerlettiği ya da zarar verdiği bir bedene sahip olması nedeniyle oldu. İlk kültürlerde durum, hayvanlar aleminde olduğu gibi hayatta kalma nedenleriyle açıldı. Antik spor şenliklerinin kökeninde yatan tanrısal inançtı. En iyiyi bulmak ve onu Tanrının katında şerefleştirmek geçerliydi. Sporcu bedensel mükemmellik olarak algılanırken, bedensel eksiklikler olumsuz olarak değerlendirilirdi (Akt.: Orhun, 1997).

Schönholzer (1985) göre, zamanla Grekler döneminde düşünce alanında değişimler oldu. Profesyonel sporcu coşkunlukla karşılanırken, giderek hor görülmeye başlandı. Artan bir bedensellik düşmanlığı Geç Antik Çağda daha da belirginleşti. Hıristiyanlık Avrupa'sında aynı düşünce sürüp gitti. Bununla beraber Batı Ortaçağ Rokoko ve Barok dönemine göre daha ılımlıydı. Sonra Aydınlık Çağı varoluşçulukta olduğu gibi geri giden bir eğilimle bedenselliğe önem verdi (Akt.: Orhun, 1997).

Schönholzer (1985) göre, fitness'ın gerekliliğini ve pozitif etkilerini tüm gerçekliği ile beden eğitiminde ve yarışma sporlarında görüyoruz. Buna karşın yine de, yukarıda söylendiği gibi iç dünyamızın artan rahatsızlığından, özgürlük ile sorumluluk arasındaki korkunç tartışmadan acı çekiyoruz. İnsan kendi özgürlüğü üstünde duyarlı olarak kıskançtır. Bu alanda zekâ derecesine göre, bedenini olumlu ya da olumsuz anlamda duruma göre, gözünü kestirdiği yere, arzuladığı rahatlığa ve maddi kazançlarına göre yönlendiriyor. Sorumluluk konusunda o, çok severek çok konuşmasına karşın çoğu kez bu ona güç gelmektedir (Akt.: Orhun, 1997).

Schönholzer (1985) göre, fitness, tüm öğelerdeki en uygun performans yeteneğinde, dengeli bir ölçü, hastalısız, psikolojik ve sosyal iyilik halinde bulunma ve insanın bunda bilinçli olma ve aynı zamanda kendi en iyi olanaklarına uygun olarak performansına hazır olmaktır. Bunların bireysel ve toplumsal özgürlük ve

sorumluluğun uyumlu bir ölçü içerisinde yeniden öğrenilmesi gerekir (Akt.: Orhun, 1997).

Schönholzer (1985) göre, kaslı erkek vücudunun veya güzel kadın vücudunun geçmişte de estetik amaçlarla fitness yapıldığının örnekleri eski tarihi, edebi metinlerde sıkça yer alır. Ancak, kaslı vücutları beğenilen bu erkekler, insanların beğenisini kazanmak için spor yapan kişiler değil, işleri gereği ya da içinde buldukları yaşam biçimi gereği “zorunlu bir spor” yapan kişiler olarak karşımıza çıkıyor. Günümüzde ise zorunlu olmadığı halde vücut geliştirme veya sağlık amacıyla spor yapan kadın ve erkekler var. Bu nedenle, günümüzdeki anlamıyla bir fitness kavramından söz etmek pek mümkün değildi. Geçmiş zamanlarda yapılan fitness faaliyetlerine edebi ve tarihi eserler incelendiğinde işlevsel hedefleri olan antrenman eylemleri diyebiliriz (Akt.: Orhun, 1997).

Schönholzer (1985) göre, bugün spor bilimlerinde motorsal temel özellikler olarak kuvvet, sürat, dayanıklılık temeldir. Eski medeniyetlerde sporla ilgili metinlere baktığımızda, vücut estetiğinden farklı olarak, ölçülebilir sportif özelliklerden bahsedildiğini görürüz. Ancak, geçmişte övülen bu sportif özellikler, bugünkü algımızdaki “fit” görüntüsüyle doğrudan ilişkilendirilemeyecek özelliklerdir. Geçmişte hangi vücudun “en güzel” olduğu kişisel bir görüştü. Çağımızda özellikle insanlar ideal güzel vücuda dair kalıplaşmış düşüncelerle yetişiyor (Akt.: Orhun, 1997).

Schönholzer (1985) göre, fitness günümüzde endüstri olarak kendisini dayatıyor. Sportif özellikler, yoğun bir çalışmayı gerektirse de kişiye ideal vücut garantisi vermiyor. Zamanla moda, reklam, kozmetik, oyuncak gibi sektörlerin değişmiş bir güzellik algısı yaratıp yaygınlaştırması yüzünden fitness endüstrisi de kozmetik bir hâl almış, kişilerin sportif özelliklerini geliştirmekten çok, onların düşüncelerindeki ideal vücut çizgisine ulaştırmayı vaat etmiştir (Akt.: Orhun, 1997).

Schönholzer (1985) göre, savaşlar her zaman daha güçlü, daha hızlı ve daha becerikli olanın öne çıktığı sonuçlarla doludur. Çağdaşlaşmayla birlikte başlayan savaş ve spor ilişkisi yakın zamana kadar devam etmiş ve önemini korumuştur. Neolitik Çağ'da ise yerleşik yaşama geçilmesi sebebiyle hareketsiz bir yaşam başlamıştı. Bu gelişme ise atletik olmanın önemini giderek artırmıştı çünkü yerleşik yaşam asker sınıfını yaratmıştı. Bunun sonucunda insanların kendi türleriyle verdiği mücadele daha fazla önem kazanır olmuştu. Dolayısıyla bu durum günümüze kadar sporun gelişmesinde temel ve önemli bir etken olacaktır (Akt.: Orhun, 1997).

Schönholzer (1985) göre, Platon "Devlet" adlı kitabında "Hareketsiz bir yaşam, her insanda kondisyonu yıkıma uğratar. Hareket etmek ve fiziksel egzersiz yapmak ise kondisyonu korur, ve devamını sağlar." diyordu. Ayrıca, ünlü hekim Hipokrat, sağlığın, beslenme ve düzenli egzersizle yakından ilişkili olduğunu söylüyordu (Akt.: Orhun, 1997).

Schönholzer (1985) göre, Dünya Savaşları geride kaldığında, Kenneth H. Cooper'ın "Aerobics" adlı kitabı ABD'de çok büyük bir ilgi gördü. Cooper, düzenli yapılan fiziksel aktivitelerin kalp damar sistemini geliştirip, koruduğunu açıklayınca, sağlığı daha o zamanlarda bozulmaya başlayan ABD'lilerin çok büyük ilgisiyle karşılaştı. 1940'larda ise az sayıda da olsa halk için açılan spor salonları ortaya çıkmıştı. Cooper'ın bu başarısının ticari bir tarafı da oldu, ABD'li şirketler Cooper'dan hareketle içeriğini kitaplar, videolar, egzersiz aletlerinin oluşturduğu "sağlık ve güzellik pazarlama" kampanyası başlattı. İyi olmak anlamına gelen "fitness" kavramı o dönemde Cooper'ın aerobiğiyle özdeşleştirilmiş ve günümüzde hâlâ gelişmekte olan büyük bir pazar ortaya çıkmıştır. Bu dev sanayi, yan sektörleriyle birlikte, dünya çapında milyar dolarları aşan bir para akışına neden olmaktadır (Akt.: Orhun, 1997).

Schönholzer (1985) göre, her ne kadar ilk çağlarda yaşayan insanlar milattan öncesinde bile avlanmak ve uzun mesafeler yürümek gibi fiziksel etkinliklerde bulunmuş olsalar da, bunlar tabii ki ortaklaşa veya bireysel anlamda spor ve fitness sayılabilecek nitelikte etkinlikler değildi (Akt.: Orhun, 1997).

Schönholzer (1985) göre, milattan 3000 yıl önce başlayan Yoga ile, insan, vücudunu doğal yollardan daha ileri bir seviyeye taşımaya çalışmıştır. Fakat elbette insan vücudunun geliştirilmesi, güçlendirilmesi ve genel anlamda performansının artırılması milattan 2500 yıl önce Antik Yunan uygarlığıyla başlamıştır ve ilk gerçek atletler yine bu dönemde yetişmişlerdir. Tabii eski çağlarda insanların fit olmasına önem veren tek uygarlık Yunanlar değildi ve eski Acem uygarlığında insanların fiziksel anlamda fit olmalarına son derece önem veriliyordu ve insanlar bu yönde neredeyse zorunlu tutularak egzersiz yapmaya teşvik ediliyordu (Akt.: Orhun, 1997).

Schönholzer (1985) göre, fitness geçmişini araştırmak için bu kadar gerilere gitmeye gerek yok. Sanayi Devrimi'yle birlikte antrenman teknikleri ve yöntemleri gelişmiş ve sporla uğraşan insan sayısı katlanarak artmıştır. Bu dönem sonrasında insanların yaşam koşulları eskiye göre çok büyük ölçüde değişmiştir ve ağırlıklı olarak kırsal kesimde hayvancılık ve tarımla uğraşan insanların nüfusu yerine, çok daha az fiziksel aktiviteyle yaşayan ve kendini tekrar eden işler yapan insan sayısı fazlasıyla

artmıştır. Bu şartlara bağlı olarak çok sayıda hastalık insan nüfusunda büyük ölçüde artmıştır. Örneğin diyabet, kalp ve damar hastalıkları, vb. (Akt.: Orhun, 1997).

Schönholzer (1985) göre, insanların boş vakitlerinde spor yapmaları ve fit olmaya çalışmalarının sağlık için bir zorunluluk olmasının anlaşılmasıyla birlikte sporun sadece bir lüks veya boş bir uğraşı olmadığı gerçeği de ortaya çıkmıştır. Tüm bu gelişmeler 1900'lü yılların ortalarından başlayarak, özellikle 70 ve 80'li yıllarda belki de şimdiki halini alacak olan sağlıklı yaşam ve fitness akımlarına öncülük etmiştir (Akt.: Orhun, 1997).

Alpers ve Segel'e (2009) göre, Joseph Pilates, Amerika'daki fitness hareketinin öncüsü ve "Kontrolöji" olarak adlandırdığı Pilates metodunun yaratıcısıdır (Alpers ve Segel'e (2009). Alpers ve Segel'in (2009) Her Yönüyle Pilates kitabındaki açıklamalarına göre, İnsan vücudunun hareket edebilme yeteneği, Joseph Pilates'i büyülemiştir. Evelyn Ringold, New York Herald Tribune'de yayımlanan yazısında Pilates'in anatomi kitaplarını incelediğini yazmış ve bir alıntı yapmıştır; "vücudun bütün bölümlerini anlatan bütün sayfaları okur, öğrendiğim her bölümü tek tek hareket ettirdim." Pilates seksen altı yaşında şöyle söylemişti; "Haklıyım çünkü tek bir aspirin bile içmedim. Hayatım boyunca bir gün bile hasta olmadım. Tüm insanlar benim egzersizlerimi yaparsa kesinlikle daha mutlu olacaklardır".

Alpers ve Segel (2009) fitness hareketinin öncülerinden Joseph Pilates'i şu şekilde anlatmışlardır: Joseph Pilates 1880 yılında Duesseldorf'un yakınlarında München-Glebach'da doğdu. Babası jimnastikçi, annesi ise doğal tedavi uzmanıydı. Çocukluk yıllarında çok kırılgan olduğu için zaman zaman alay konusu olmuştur. Bütün bunlar sağlığını düzeltmek için azimli bir şekilde hareket etmesine neden olmuştur. Joseph on dört yaşına girdiğinde vücudu fiziksel açıdan o kadar gelişmişti ki, anatomi resimlerinde manken olarak kullanılmıştır.

Alpers ve Segel'in (2009) yaptığı diğer açıklamaya göre Joe, 1912 yılında İngiltere'ye gitti. Oraya neden gittiği ilgili farklı düşünceler vardır. Bazıları boksör olmak için gittiğini söylerken, bazıları ise Alman Sirk Topluluğunda Yunan heykeli rolü yaptığını iddia etmektedirler. 1914'te Birinci Dünya Savaşı başladığında Joseph'in Alman kökenli olması onu İngiltere'de düşman ülkenin vatandaşı konumuna sokmuş, ve gözaltı kamplarına gönderilmiştir. Kamptaki arkadaşlarına fitness eğitimi vermeye başlaması içinde bulunduğu sıkıcı hayatının keyfini kaçırmadığını göstermektedir.

Alpers ve Segel'e (2009) göre, Joseph Pilates, kamp hastanesinde yatağa bağımlı hastaların güçlerini geri kazanmalarına yardımcı oluyordu. Hastalara egzersizlerinde yardımcı olabilmek için makara, yay ve kayışlı hastane yatakları geliştirip kullanmıştır. Pilates'in söylediği gibi "Neden kendi gücümü harcayayım ki diye düşündüm. Ve bana yardımcı olması için bir çeşitli aletler yaptım." Bu uyarlanmış yataklar bugün kullanılan Pilates aletlerinin ilkel hallerini oluşturmaktadır .

Alpers ve Segel'e (2009) göre, Joseph Pilates 1. Dünya savaşıdan sonra Almanya'ya geri dönerek Hamburg'a yerleşti. Burada Fitness ile ilgili bilgilerini ve egzersizlerini geliştirdi ve kullandığı tekniği yaymaya başladı. Hamburg Askeri Polisi, Joe'nun yaptığı işler duyulunca onu fitness eğitmeni olarak işe aldı. Bu süre içerisinde birkaç yeni hareket öncüsü Pilates'le çalışmıştır. Önemli bir dans koreografı olan Rudolf Van Laban, Pilates'in vücut geliştirme tekniklerini incelemiş bazı teori ve egzersizlerini kendi işlerinde de kullanmıştır.

Alpers ve Segel'e (2009) göre, 1925'te Joseph Pilates anavatanı Almanya'da giderek tanınmış ve Alman hükümetinin dikkatini çekmeyi başarmıştır. Alman hükümeti Pilates'ten yeni Alman ordusunu eğitmesini istediğinde, Joe ülkesinde değişmekte olan politik ortamın kendi yolunda ilerlemesini tehlikeye sokacağını düşünerek, Amerika'ya doğru yola çıkmıştır.

2.3. Ahlak Nedir?

Yapan'a (2007) göre, ahlak sözcüğü, Arapça 'da huy anlamına gelen, hulk kelimesinin çoğuludur. Sözcüğün kökenine bakıldığında Ahlak'ın, insanın sahip olduğu karakter, tutum, davranış ve alışkanlıkları kapsadığı görülmektedir. Ahlak; insanların tutum ve davranışlarını düzene koyan, kurallar, kısıtlama ve değerlendirmeler olarak nitelendirilebilir (Akt.: Çoymak, 2015).

Binbaşıoğlu'na (2000) göre ahlak, bireylerin sosyal davranışlarıyla ilgilidir. En temel özelliği insan ilişkileri ile ortaya çıkmış olmasıdır. İnsani ilişkileri düzenleyen kurallara ahlak kuralları denir. Ahlak kuralları, ahlakın doğuştan değil sonradan kazanılan bir kavram ve davranış biçimi olduğunu göstermektedir. Ahlak kuralları insanlar daha dünyaya gelmeden önce vardır. Çocuk dünyaya geldikten sonra ailesi ve çevresi ile tanışarak bu kavramları önce sezer, sonra anlamaya ve daha sonra yorumlamaya ve uygulamaya baslar. Bütün bunların oluşması eğitim sonucu olur. Çünkü eğitim bireyin davranışlarını istedik, yani sosyal açıdan değer taşıyan yöne yönlendirme

ve onu bedensel, zihinsel, duygusal, bilişsel vb. yönlerden geliştirme amacı gütmektedir. Ancak çocuk bizim her istediğimizi benimsemeye ve kabullenmeye hazır bir varlık mıdır? Eğitim tarihinde bir zamanlar böyle bir yol izlenmiştir. Çocuk uzun süre, kendisine sevilerek verilecek bir hamur veya balmumu gibi görülmüştür. 14. ve 15. Yüzyıla geldiğimizde Rönesans'ın etkisiyle birlikte bunun böyle olmadığı anlaşılmıştır. Rönesans eğitimcileri “Çocuk doldurulacak bir kap değil, yakılacak bir ateştir” şeklinde bir ilke geliştirmişlerdir. 18.yy'dan itibaren bu ilkeyi doğrulayan ve uygulamaya başlayan ifadeler hız kazanmış ve bugüne kadar gelinmiştir (Akt.: Çoymak, 2015).

Baysaling'in (2000) tanımına göre ahlak, insanların davranışlarını ve insani ilişkilerini düzene sokmak amacıyla başvurulan, diğer insanların davranışlarını, olumlu ya da olumsuz biçimde yargılamakta kullanılan kurallar dizgesidir. Durusoy'a (1991) göre ise, bu kurallar genellikle yazılı değildir ve hukuk düzeninden bu yönü ile ayrılır; ama ahlak ve hukuk zaman zaman özdeşleşen toplumun uyduğu kurallardır. Öngel'e (1997) göre, insanlar ahlaki kurallara uymalıdır çünkü ahlak insanlara davranışlarını düzenlemeleri için erdemler sunmaktadır (Akt.: Çoymak, 2015).

2.3.1. Spor Ahlakı.

Yapan'a (2007) göre, günlük yaşamında insan tarafından ortaya çıkarılan ve gerçekleştirilen eylemlerin kimi zaman iyi, kimi zamanda kötü sonuçları olduğu bir gerçektir. Ahlak kavramı, insanların ruhsal açıdan olgun haz duygusuna ulaşmasını, ruhi özelliklerini ve yeteneklerini hem geliştirmesini hem de ortaya çıkarmasını amaçlamaktadır. Ahlak kavramı, insan için en iyi yaşam tarzını amaçlar (Akt.: Çoymak, 2015).

Atilla Erdemli'ye (2006) göre, spor harekete dayanan bir oyundur. Her oyun gibi sporunda oyun olma ile kazandığı, yapısı gereği doğal kuralları ve ilkeleri vardır. Tek tek spor dallarına özgü değişiklikler gösterse de spor olgusunun bütününde görülen temel kurallar ve ilkeler de bulunmaktadır. Bunlar sporu bir ahlak olayı olarak somutlaştırmaktadır.

Öngel'in 1997'de yaptığı açıklamaya göre, sportif faaliyetlerin insanı eğlendirdiği, hoşça vakit geçirmesini sağladığı gibi, aynı zamanda insanı kendi isteğiyle sportif zorunluluklar uyarınca yönlendirdiği de bir gerçektir. Spor ahlaki iste burada baslar.

Spor ahlakı spora dışarıdan katılmış kurallar değildir, spordan temellenir. Dolayısıyla, spor ahlakı ile gelen erdemler spor olgusundan kaynaklanmaktadır

Yoncalık ve Gündoğdu'nun (2007) yaptığı çalışmaya göre, başarılı ve üstün olmak isteği insanı her zaman heyecanlandırmaktadır. Hayatın her anında kazanma ve başarılı olma duygusunu yaşamak ve bunun sonucunda bazı maddi kazançlar elde edebilmek için sürekli bir çaba göstermektedir. İnsan toplumsal bir varlık olarak, içinde yaşadığı toplumun değerler sistemine bağlı olarak yaşamaktadır. Birey içinde bulunduğu bu çevrede; başarılı olmak için gayret göstermekte, denetlemekte, denetlerken sakıncalı olanları çıkarmakta ve düzenlemektedir.

Güngör'e (2000) göre, sağlıklı toplumların var olması için, ahlak ve toplum tarafından benimsenen kültürel değerlerin insanlar tarafından kabul görmesi, bireyin sorumluluklarını bilip toplum içerisinde yerine getirmesi gereken görev ve sorumlulukları olumlu değerler içinde yerine getirmesi gerekmektedir. Ahlak, insanlar arasındaki münasebetleri olumlu yönde düzenlemek için konmuş kuralların bir bütünüdür. Ahlaki davranışlarda önemi büyük olan benliğin oluşmasında toplumun etkisi büyüktür. Çünkü başka insanlarla birebir ilişkide bulunmadan davranış gerçekleşmez.

Mehmet Şahin'in (2009) Spor Ahlakı ve Sorunları kitabındaki açıklamalara göre, spor etkinliği, günümüzde örgütlü-örgütsüz her yaş düzeyinden bireylerin çok değişik spor branşlarına katılımları ile gerçekleştirdikleri bir sosyal olgu olmaya başlamıştır. Bilim ve teknikteki gelişmeler ışığında zorunlu çalışma saatleri azalan çalışan insanlar, spor piramidinin orta seviyesini oluştururken artan nüfus ile birlikte iki öğretime zorunlu yöneliş içinde olan öğrenciler bu piramidin tabanını oluşturur. Piramidin tepesini ise, sporu meslek olarak seçenlerin oluşturduğu görülür.

Şahin'e (2009) göre, spor yapan bireyin erken yaşlarda günde 2-4 saat süren antrenmanları çocukluk, ergenlik ve ahlaki dönemlerine katkıları genel bir ahlaki sorundur. "Çocuk oyunla büyür" gerçeği, "çocuk antrenmanla büyür" gerçeğine dönüşmüştür

Erdemli'ye (2006) göre, spor yapan insanın kendisini zamanla geliştirmesi, bu uğurda katlanmaya çalıştığı tüm sıkıntılarla ve zorluklarla mücadele etme çabasına azim denir. Fakat böyle bir uğraşta her zaman başarıya ulaşmak mümkün değildir. Sporcu başarısızlığın ve yenilmenin nedenlerini araştırarak başarıya ulaşmanın yollarını arar. Bu çabalar için spor yapan insan kendisiyle ve kendisi için verdiği

uğraşta, kendisini yoğurup biçimlendirmektedir. Burada bir amatörlük söz konusudur. Spor yapan insan ister bir dünya rekortmeni, çok iyi bir profesyonel, okul veya sınıf takımının iyi bir sporcusu veya sıradan bir spor yapan kişi olsun; spor yapan bir birey olarak kendi özünden uzak ve kötü düşünmemesi, sporun amatör ruhunu yitirmemesi gerekir. Amatörlüğün yitirildiği ve içimizdeki spor yapan insanın göz ardı edildiği yerde bireyde hırs başlamaktadır.

2.3.1.1. Sporda Etik.

Erdemli'nin (2002)'de yaptığı açıklamaya göre, insanın hayatındaki varolan ahlak çok yönlüdür ve hayatımızın her alanının kendisine has bir ahlaki yönünün bulunması doğaldır. Bir ahlak alanı olarak spor, tıpkı günlük yaşamdan olduğu gibi, bütün bunların da üzerinde, bunlara paralel ve dolaylı ilişkidir. Önemli farklılığı onun yapısının gerektirdiği bir ahlak olmasıdır. Sporu belirleyen kurallar ve özellikler aynı zamanda bu ahlakı da belirlemektedir.

Öngel'e (1997) göre, insanlık tarihinin ilk zamanlarından bu yana, sporsal başarıyı dışardan, haksız bir şekilde etkileme düşüncesi, insanın düşüncelerinde hep var olmuştur. Bununla birlikte sportmence ve centilmence hareket etme düşüncesinin varlığı da, insanlık tarihi kadar eskidir.

Bergman'a (2000) göre, spor etiği, sporun gelişmesinde katkı sağlayan ve sporun içinde bulunan herkesin görev ve sorumluluklarını dürüstlük, adalet, tarafsızlık ve saygı gibi tüm evrenin kabul ettiği değerler doğrultusunda yerine getirmelerini istemektedir. Spor etiğinin esas amacı da kişilere spor alanında kabul görmüş evrensel etik ilkelerin benimsetilerek bu ilkelerin sportif ortamlarda davranışa dönüşmesini sağlamaktır. Burada temel olan, bu ilkelerin özümsemesinde araç olan antrenörlerin ve beden eğitimi öğretmenlerinin spor etiği alanında eğitilmiş ve etik kuralları davranış olarak sergileyecek seviyede bilinç sahibi olmalarıdır.

Lumpkin 1990 yılında etik kavramını "Etik kavramında bireysel ihtiyaç ve farklılıklara duyarlılık, kişisel davranış için sorumluluk, diğer insanlara ilgi, dürüstlük ve Fair-Playe bağlılık mevcuttur." şeklinde açıklamıştır. (Akt. Mirzeoğlu ve ark. 2006). Orhun'a (1991) göre ise, sporda etik değerlere baktığımızda Fair-Play kavramı insanın yüksek ve evrensel değerlerini kapsar. İnsanın yüksek değerlere ulaşması, insan olmanın en son basamağıdır (Akt.: Öngel 1997).

Lumpkin ve arkadaşları (2003), sporunun dini inanışlarının ne olursa olsun, sporun ve ahlaki değerlerinin evrensel olduğunu ve etik kurallarının da bunu kapsadığını belirtmiştir. Lumpkin ve ark. (2003) insanların değerlerinin, prensiplerinin, inançlarının, toplumda ahlaki ve sosyal değerler adı altında başlıklarla özetlemiştir ve bu değerlerin hem toplumun, hem de kişilerin yaşamında gelişiminde çok önemli olduğunu vurgulamıştır.

- Ahlaki Değerler

Dürüstlük, doğruluk, adalet, saygı, hürmet, samimiyet.

- Sosyal Değerler

Vefalılık, bağlılık, sorumluluk, adanmışlık, fedakarlık, çok çalışmak, azim, kararlılık, işbirliği, dostluk, güçlülük, hayran bırakmak ve örnek insan olarak belirtmektedir (Akt.: Çoymak, 2015).

2.3.1.2. Sporda Etik İlkeler.

Eitzen'e (1993) göre, sporun içinde olan antrenörler, sporcular, taraftarlar, spor adamları, spor yazarları ve sporla ilgili tüm bireylerin davranışları etik kurallara uygun olmalıdır. Bu nedenle sporda uyulması gereken etik ilkeler şunlardır (Akt. Obuz, 2009).

1- Sporcular her zaman amaç olarak görülmeli ve araç olarak kullanılmamalıdır: Spor karşılaşmalarında yarışmaların sonuçlarından çok sportif amaçlara ulaşmak, en önemli ilke olmalıdır. Elde edilecek maddi ve diğer etmenler sporun amacının önüne geçmemelidir.

a) Antrenörler, spor yöneticileri ve sporun içinde bulunan herkes sporculara saygılı davranmalı, onların öz varlıklarına değer vermelidir.

b) Sporcular ise rakiplerine psikolojik baskı yapmamalı, rakiplerine saygılı olmalı ya da onlara bilerek ve isteyerek zarar vermeyi içeren durumlara göz yummamalıdır.

c) Sporla ilgili süreçler, malzemeler ve tüm spor kuralları, sporla ilgili herkesin güvenliğini sağlayacak şekilde olmalıdır.

2- Karşılaşmalar her zaman adil olmalıdır.

a) Yönetimin ve müsabakaların kontrolü, bütün taraflara eşit olarak uygulanan tarafsız kurallara göre yapılmalıdır.

b) Sporun tanımından da anlaşıldığı gibi fiziksel güç ve mücadele etmeyi gerektiren bir yarışmadır. Bu nedenle karşılaşmalarda verilecek kararlar, yalnızca fiziksel beceriler, güdülenme, strateji etkenlerine göre belirlenmelidir. Bir sporcu ya da takımı doping içeren maddeleri kullanmaya iterek veya şike yaparak sporcuların performanslarını eşitliği bozarak artırmak kurallara aykırıdır.

c) Sporun içinde yer alan kişilerin ve sporcuların haksız kazanç sağlayarak karşılaşmaların sonuçlarını etkilemeleri sporun özüne aykırıdır.

3- Spor faaliyetlerine katılacaklara eşit fırsatlar ve eşit katılım olanağı sağlanmasıdır.

a) Spor faaliyetlerine katılacak kişilere yetenek ve güdülenme durumuna göre karar verilmelidir. Irk, inanç, cinsiyet veya toplumsal konuma göre karar verilmemelidir.

b) Erkek ve bayan sporcular arasında her türlü konuda cinsiyet ayrımcılığından kaçınılmalıdır.

4- Spor faaliyetleri katılanların güvenliğini sağlayacak biçimde gerçekleştirilmelidir:

a) Sporcuların güvenliği ve sağlığı, antrenörler, yöneticiler ve sporun içerisinde bulunan herkes tarafından takım başarısından daha önemli sayılmalıdır.

b) Antrenörler, sporcularını sakatlıklardan korumalı, sporcuların metabolizmasını olumsuz etkileyecek durumların meydana gelmesinden kaçınılmalıdır.

c) Sporcular rakiplerine zarar verecek bilerek yapılan tüm eylemlerden kaçınılmalıdırlar. Günümüzde sporda karşılaşılan en önemli etik sorunlardan birkaçı doping, bahis, şike ve şiddet olarak sıralanmaktadır (Özbek, 2008; Aydın, 2004; Yıldırım, 2005).

Organ'a (1988) göre, karşı tarafa iyi niyetli bir şekilde yaklaşarak sıkıntıları ve küçük gerilimleri sorun çıkartmadan ve şikayet etmeden kabullenme durumunu da içermektedir. Olumsuzluk yerine olumlu olmayı ifade eden davranışları içerir (Akt.: Çetin ve diğerleri 2003).

Türk Dil Kurumu'na göre, erdemlilik, ahlakın övdüğü iyi olma, alçak gönüllülük, yiğitlik, doğruluk vb. özelliklere sahip olma durumunu belirtmektedir. İnsanın kendi varlığına göstermiş olduğu sorumluluk ise erdemlilik olarak tanımlanır (Akt.: Aydın, 2004).

Erdemli'ye (1996) göre, erdem kelimesi ahlaki üstünlük manasını taşımaktadır. Erdemli'ye (1996) göre, genel olarak spor olayıyla ilgili ilkeler kapsamındaki üstünlük anlaşılır. Bir oyun olarak spordaki eşitlik ilkesine her zaman uymak gerekmektedir. Oyuna sportif kapasitenin en iyi seviyesinde katılmak gerektiği gibi doping ve benzeri yollara başvurmamak gerekmektedir. Sınır durumlarında kendine hakim olmak, sporun oyun olduğu gerçeğinden kopmamak, her sporcu için olması gerektirir.

2.4. Tutum

Eserpek'e göre, insan içinde olduğu toplumda ve toplumsal gruplarda diğer insanlarla birbirlerini etkilemesinin ürünü olan karmaşık bir varlıktır. İnsan dünyaya geldiği andan itibaren hem fiziki hem de sosyal çevresiyle birbirini etkilemekte ve istekleri yönünde kişilik özellikleri, tutumlar, davranış biçimleri ve dünya görüşü geliştirecek yönde sosyalleşmektedir. Tutumların oluşması, değişmesi, değiştirilmesi veya tespit edilmesi genel de psikolojinin, özel de ise sosyal psikolojinin önemli konu alanlarından biridir.

Özmenteş'e (2006) göre, tutum bilimsel alanlarda değişik anlamlarda kullanılan bir kavramdır. 18.yy'da tutum kavramı sahne sanatçılarının sahnede gösterdikleri duruşu açıklamak amacıyla kullanılırdı. Bugün kinesiyologlar tutum kavramını hala aynı anlamda kullanmaktadırlar. Darwin 18.yy'da tutum kavramını hayvanların bir tehlike durumunda gösterdiği duygusal eğilim olarak görmüştür. Tutumun, gerçek hayata taşınmasına ve aynı dönemlerde Herbert Spencer ve Alexander Bain'in de zihinsel bir kavram olarak görmesine rağmen bir yan anlam olarak, fiziksel bir kavram olarak görülmesi 1950'li yıllara dek devam etmiştir. İlerleyen yıllarda tutum, fiziksel anlamından çok bireyin psikolojik durumuna yönlendiren bir kavram olarak görülmeye başlanmıştır.

İlgili kaynaklar incelendiğinde, tutumlarla ilgili pek çok tanıma rastlanmaktadır. Bunlardan en bilineni Smith'e (1968) göre tutum; "bir bireye yüklenen ve onun bir psikolojik nesne ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını oluşturan eğilimdir" şeklindeki tanımdır (Akt.: Murat ve Uygun, 2004).

Kağıtçıbaşı (1988), tutumun gözle görülen bir davranış olmadığını, davranışa hazırlayıcı bir eğilim olduğunu belirtmiştir (Akt.:Canakay, 2006).

Cüceloğlu (1996) da tutumu; zamanla bütün olmuş uzun süreli duygu, inanç ve davranış eğilimidir şeklinde tanımlamaktadır (Akt.: Murat ve Uygun, 2004).

Thurstone (1995) tutumu, psikolojik bir nesneyi işaret eden olumlu ya da olumsuz bir yoğunluk derecelemesi olarak tanımlanmaktadır. Symonds (1997) tutum teriminden yedi ortak anlamında bahsetmiştir: 1-Güçlü bir güdü,2-Kas sisteminin hazırlanması, 3-Genelleştirilmiş davranışlar,4-Dengelenemeye yönelik nörolojik eğilim yada isteklilik,5-Duygusal tepkiler,6-Duygular,7-Sözel olarak gösterilen kabul yada reddedilmiş tepkiler. Thomas, Park ve Burgess, Faris, Bogardus, House, Lindberg gibi birçok isimde tutumları "davranışa yönelik eğilim" olarak görmüştür. Park ve Burgess (1998) tutumu kişinin belli bir duruma yönelmiş pozitif ya da negatif tepkisi olarak görmüşlerdir. Arul'a (1996) göre, tutumlar kişilerin, grupların, her düzeydeki davranışlarını kolaylaştırabilen ya da önüne geçebilen davranışa yönelik eğilimlerdir. Baron ve Byrne (2000) ise tutumları insanın, diğer insanlara, düşüncelere, konulara yönelik taşıdığı devamlılık gösteren duygu, inanç ve davranış eğilimleri olarak tanımlamıştır (Akt.: Özmenteş, 2006).

Allpourt (2000)'e göre, "bir tutum yaşantı sonucu oluşan, ilgili olduğu bütün durumlara karşı kişiyi davranışları üzerinde yönlendirici bir etkiye sahip ruhsal ve sinirsel bir hazırlık durumudur" biçiminde tanımlamıştır. Allpourt, bir tutumu belirli bir yönde davranmaya hazırlık ya da eğilim olarak görmüş ve onun davranışına ilişkin olarak verebileceği bilgileri vurgulamıştır. Freedman, Sears, Carlsmith 1978'te "vazgeçilmeyen ama üstlenilmesi gereken bir terim" şeklinde açıklamıştır (Akt.: Demirci, 2004).

Doop, tutumu "kişinin içinde bulunduğu toplumda, önemli olduğu düşünülen örtülü ve güdüleyici bir tepki" olarak tanımlamıştır. Yaptığı tanım, bir tutumun bireyin nasıl davranacağı konusunda etkili olduğunu varsaymakta, ancak açık davranışı içermemektedir. Öğrenme ya da uyarıcı - tepki geleneğinden çıkarılan bu tanım bir tutumu, örtülü olmakla birlikte, bir davranış olarak kavramlaştırmıştır (Akt.: Freedman, Sears ve Carlsmith, 1978).

Canakay'a (2006) göre, tüm bu tanımlara bakıldığında, tutumların değişebilir ya da değiştirilebilir olduğu sonucuna varırız. Buna göre negatif tutum pozitif, pozitif tutum ise negatif tutuma dönüşebilmektedir. Tutumların, düşünce ve davranışlara esas oluşturduğu göz önüne alındığında, kişinin başarıya yönelmesine pozitif tutum geliştirmenin gerektiği görülmektedir.

Freedman, Sears ve Carlsmith (1978) göre, tutumlar değişmeye karşı dirençli olmaya eğilimlidirler. Üzerinde düşünölen şey ne olursa olsun, bireyin ona ilişkin kavramlaştırması ya da ona karşı tepkisi, büyük ölçüde, sevmek ya da sevmemekten ibarettir.

İskender'e (2007) göre, insanlar, davranış ve etkinliklerini kendi inandığı değerlere ve tutumlarına göre belirlerler. Tutumların birey için önemli olması, sosyal davranışı analiz ederken göz ardı edemeyeceğimiz bir göstergedir. Tutumların aktif, sürekli ve güdüleyici özellikleri vardır. Bir tutum, kişinin düşünce, duygu ve hareketlerini birbirleriyle dengeli kılarak etkiler.

İnceoğlu, tutumların; ilişkilendirme, doğrudan deneyim ve başkalarından öğrenme ile kazanıldığını belirtmiştir (Akt.: Demirbaş ve Yağbasan, 2005).

Canakay'a (2006) göre, devinişsel öğe, tutum nesnesine ilişkin kişinin düşünce ve duyguları yönünde bir davranış gösterme eğilimini ifade etmektedir. Bazı durumlarda düşünce ve duygulara göre hareket edilmese de, her kişide bu düşünce ve duygulara göre hareket etme eğilimi bulunmaktadır.

Freedman, Sears ve Carlsmith'e (1978) göre, tutumların iki özelliği unutulmamalıdır. Bunların ilki bilişsel öğenin karmaşıklığı ile değerlendirme boyutunun ya da duygusal öğenin yalınlığı arasındaki çelişkidir. İkincisi ise, tutumun bütün öğelerinin buldukları durumda, kendi aralarında ilişkili olabilmeleri ve her öğenin, bu nedenle, tutumun bütünü ve diğer öğeler üzerinde etkili olabilmeleridir. Duygusal ve bilişsel öğelerinin tutarlı olduğu durumlarda tutum ve davranışların da büyük ölçüde tutarlı olduklarını, fakat duygusal ve bilişsel öğelerin çeliştiği durumlarda tutarlılığın azaldığı görölmüştür.

Canakay (2006) göre, tutumun bilişsel, duyuşsal ve devinişsel öğeleri arasında iç tutarlılık olduğu varsayılmaktadır. Bu üç tutum karşılıklı ilişki içindedir. Birinde farklılık olduğunda, diğer öğelerde de farklılık olmaktadır. Örneğin arkadaşına karşı olumlu tutum geliştirmiş bir çocuk, arkadaşının önceden bir hırsızlık yaptığını öğrendiğinde (bilişsel öğe), onu eskisi gibi sevmez (duyuşsal öğe) ve bir daha onunla okula gitmez (devinişsel öğe). Güçlü tutumlarda bu üç öğe tam olarak bulunmaktadır. Zayıf tutumlarda ise özellikle devinişsel öğe çok zayıf olabilmektedir. Çünkü kişi, dış etkenlere bağlı olarak, duygu ve düşüncelerinden farklı yönde davranış gösterebilmektedir. Örneğin, arkadaşının hırsızlık yaptığını öğrenen çocuk, onunla okula gitmek istemese de arkadaşını üzölmesin diye okula gitmeye devam

edebilmektedir. Freedman, Sears ve Carlsmith'e (1978) göre, çoğu insanın, çoğu şey hakkında karmaşık ya da detaylı tutumları yoktur. Aksine, kişilik analizleri gibi sade ve daha çok duygusal durum çerçevesinde organize olmuş tutumlara sahiptirler.

2.5. Konu İle İlgili Yapılmış Araştırmalar

Spor merkezlerine gelenlerin ahlaki tutum farklarının incelenmesi konusuna benzer bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Mustafa Şengün ve Prof. Dr. Mevlüt Kaya'nın "Ahlaki Olgunluk Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması" ile Hasan Gazi Coymak'ın 2015 yılında Burdur'da yaptığı "Okullar Arası Müsabakalara Katılan 12-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Ahlaki Tutumlarının İncelenmesi" dönem projesi konuya benzer yapılan araştırmalardandır.

BÖLÜM III

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama araçlarının uygulanması ve toplanan verilerin analizinde kullanılan istatistiksel çözümlerine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada var olan gerçeklerin olduğu gibi betimlenmesini amaçlayan betimsel nitelikte bir tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, "geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır" (Karasar, 2012).

3.2. Araştırmacının Rolü ve Özellikleri

Araştırmacı araştırma hakkında katılımcılara araştırma hakkında bilgi vermiş, çalışmaya katılacak kişilere tamamen gönüllüğün esas olduğu anlatılmıştır. Araştırmacı araştırmanın uygulama boyutunda anketlerin doldurulmasında spor salonlarına gelenlere gerekli açıklamaları yaparak çalışmanın sağlıklı yürütülmesinde aktif rol almıştır.

3.3. Çalışma Grubu

Çalışma için Burdur İli merkezinde Fitness içerikli hizmet üreten üç spor merkezi tespit edilmiştir. Bunlar Üniversite Spor ve Sağlık Merkezi, Olimpia, ve Oksijen Spor merkezleridir. Düzenli spor yapan 140 kişi, düzensiz spor yapmaya gelen 50 kişi ahlaki tutum ölçeğini yüz yüze doldurulmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak Kaya ve Şengün (2008) tarafından geliştirilen "Ahlaki Olgunluk Ölçeği" kullanılmıştır. Ahlaki Olgunluk Ölçeği 66 maddeden oluşan beş dereceli likert tipi bir ölçek olup, bireylerin ahlaki olgunluk düzeylerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Kişilerin demografik özelliklerini ölçmek için 10 sorudan oluşan demografik sorularla güçlendirilmiştir. Kaya ve Şengün (2008), daha önce ölçeğin,

test-tekrar test güvenirlik katsayısını 0,88 olarak, test-yarı test güvenirlik katsayısını 0,89 olarak, Cronbach Alpha güvenirlik katsayısını ise 0,93 olarak bulmuştur.

3.5. Verilerin Analizi

Elde edilen veri analizinde SPSS 15.0 paket programı kullanılmıştır. Verilerin tanımlayıcı istatistikleri alınmış veri analizi yapılmıştır. Veri analizinde dağılım normalitesine bakılmıştır. Normallik testi yapılmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel analizlerinde tanımlayıcı istatistik (frekans dağılımı), Independent T Test ve One Way ANOVA analizinden yararlanılmıştır.

BÖLÜM IV

Bulgular

4.1. Araştırmada Elde Edilen Kişisel Bilgilere İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında uygulanan veri toplama aracından elde edilen bulgulara ilişkin tanımlayıcı istatistiksel bilgiler aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 4. 1.

Katılımcıların Gruplarına Göre Yüzdeler Dağılımı

Grup	f	%
Düzenli spor yapan	140	73,7
Düzenli spor yapmayan	50	26,3
Toplam	190	100,0

Tablo 4.1'e göre, araştırmaya katılan katılımcıların %73,7'sinin düzenli spor yapan, %26,3'ünün düzenli spor yapmayan bireyler olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. 2

Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Yüzdeler Dağılımı

Yaş grupları	f	%
20-30	137	72,1
31-45	46	24,3
46 veya yukarısı	7	3,7
Toplam	190	100,0

Tablo 4,2'ye göre araştırmaya katılan katılımcıların %72,1'nin 20-30 yaş grubunda olduğu, %24,3'nün 31-45, %3,7'sinin 46 veya yukarısı yaş grubunda olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. 3.

Katılımcıların Cinsiyetlerine göre Yüzdelerik Dağılımı

Cinsiyet grupları	f	%
Kadın	76	40
Erkek	114	60
Toplam	190	100,0

Tablo 4.3'e göre, araştırmaya katılan katılımcıların %60'ının erkek, %40'ının ise kadın olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. 4

Katılımcıların Kaç Yıldır Düzenli Olarak Spor Yapma Durumlarının Yüzdelerik Durumu

Süre	f	%
1-12 ay	87	44,9
1-4 yıl	44	13,5
5 yıl ve sonrası	59	31,5
Toplam	190	100,0

Tablo 4.4'e göre, araştırmaya katılan katılımcıların %44,9'unun 1-12 aydır düzenli spor yaptığı, %13,5'inin 1-4 yıldır, %31,5'nin 5 yıl ve üzeri düzenli olarak spor yaptığı tespit edilmiştir.

Tablo 4. 5

Katılımcıların Doğum Yerlerinin Yüzdelerik Dağılımı

Doğum Yeri	f	%
İl merkezi	119	62,6
İlçe-Kasaba-Köy	71	37,4
Toplam	190	100,0

Tablo 4.5'e göre, araştırmaya katılan katılımcıların %62,6'sının il merkezinde, %37,4'ünün ilçe- köy-kasaba 'da doğduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. 6

Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Yüzdelerik Dağılımı

Eğitim durumu	f	%
Lise	39	20,5
Yüksekokul 2 yıllık- Yüksekokul 4 yıllık	51	79,4
Toplam	190	100,0

Tablo 4.6'ya göre, araştırmaya katılan katılımcıların %20,5inin lise, %79,4'ünün Yüksekokul 2 yıllık ve Yüksekokul 4 yıllık okudukları tespit edilmiştir.

Tablo 4. 7

Katılımcıların Hangi Fakülte veya Yüksekokul Mezunu Olduklarının Yüzdelerik Dağılımı

Fakülte veya yüksekokul	f	%
Eğitim Fak	61	32,1
Veteriner Fak- Fen-Edebiyat Fak- İktisat Fak- Mühendislik Fak	52	27,1
MYO	12	6,3
Diğer belirtiniz	77	40,5
Toplam	190	100,0

Tablo 4.7'e göre, araştırmaya katılan katılımcıların %40,5'inin diğer farklı fakültelerden veya yüksekokullardan mezun oldukları, %32,1'inin eğitim fakültesinden, %27,1'inin iktisat fakültesi, fen-edebiyat fakültesi, mühendislik fakültesi, veterinerlik fakültesi, %6,3'sinin MYO 'dan mezun olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. 8

Katılımcıların Meslek Durumlarına Göre Yüzdelerik Dağılımı

Meslek grubu	f	%
Öğrenci	111	58,4
İşçi	16	8,4
Esnaf	6	3,2
Memur	37	19,5
Diğer belirtiniz	20	10,5
Toplam	190	100,0

Tablo 4.8'e göre, araştırmaya katılan katılımcıların %58,4'ünün öğrenci, %19,5'inin memur, %8,4'ünün işçi, %3,2'sinin esnaf ve %10,5'inin diğer meslek gruplarında olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. 9

Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Yüzdelerik Dağılımı

Medeni Hal	f	%
Evli	46	24,2
Bekâr	144	75,8
Toplam	190	100,0

Tablo 4.9'a göre, araştırmaya katılan katılımcıların %75,8'inin bekar, %24,2'sinin evli olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. 10

Katılımcıların Ortalama Aylık Gelirlerinin Yüzdelerik Dağılımı

Gelir durumu	f	%
300-900 TL	92	48,4
901-1500 TL	32	16,8
1501-2100 TL	16	8,4
2101 veya üzeri	50	26,3
Toplam	190	100,0

Tablo 4.10'a göre, araştırmaya katılan katılımcıların %48,4'inin 300-900 TL, %26,3'ünün 2101 veya üzeri, %16,8'inin 901-1500 TL ve %8,4'sinin 1501-2100 TL olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.11

Katılımcıların Haftada Kaç Kez Spor Yapma Durumlarının Yüzdelerik Dağılımı

Spor yapma süresi	f	%
Haftada 1-2 gün	40	21,2
Haftada 3-4 gün	124	65,2
Haftada 5-6 gün	20	10,5
Haftada 7-8 gün	5	2,6
Diğer belirtiniz	1	,5
Toplam	190	100,0

Tablo 4.11'e göre, araştırmaya katılan katılımcıların %65,2'sinin 3-4, %21,2'sinin 1-2, %10,5'sinin 5-6, %2,6'inin 7-8 ve %0,5'inin haftada farklı sürelerde spor yaptığı tespit edilmiştir.

4.2. Araştırma Problemine İlişkin Hipotez Tabloları

Araştırmaya katılan kişilerin ahlaki tutum puanlarının araştırma değişkenleriyle karşılaştırıldığı bulgular aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 4.12.

Katılımcıların Ahlaki Tutum Puanlarının Karşılaştırılması

Grup	N	X	Ss	F	p
Düzenli spor yapan	50	118,62	27,382	,084	,772
Düzenli spor yapmayan	140	120,24	30,016		
Toplam	190	238,86	57,398		

Tablo 4.12'e göre, araştırmada düzenli spor yapan katılımcıların ahlaki tutum puanlarının $118,62 \pm 27,382$ puan, düzenli spor yapmayan katılımcıların ahlaki tutum puanlarının ise $120,24 \pm 30,016$ puan olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu bulgulara göre, düzenli spor yapan ve düzenli spor yapmayan bireylerin ahlaki tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0.05$).

Düzenli spor yapan ve düzenli spor yapmayan katılımcıların ahlaki olgunluk tutumları arasında anlamlı bir farklılık olmamasının temelinde, her iki grupta da yer alan katılımcıların spor yapma alışkanlıklarının bulunmasının yattığı düşünülebilir. Nitekim düzenli spor yapmayan katılımcıların düzenli spor yapma alışkanlıkları düzenli spor yapan bireylerden daha düşük olsa da, her iki gruptaki katılımcıların genel anlamda spor yapma alışkanlıklarının bulunması ve sporcu kişilik yapısına sahip olmalarının bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olduğu savunulabilir.

Ahlaki değerlerin ve tutumların gelişmesini etkileyen birçok unsur bulunmaktadır. Bu nedenle bireylerin sadece spora katılım sıklıklarının ahlaki tutum üzerinde önemli bir belirleyici olmamasının beklenen bir durum olduğu düşünülebilir.

Tablo 4.13.

Katılımcıların Ahlaki Tutum Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması

Yaş grubu	N	X	Ss	F	p
20-30	137	242,32	49,060	,903	,481
31-35	33	234,23	56,858		
36 ve sonrası	35	339,00	72,605		
Toplam	190	120,67	27,504		

Tablo 4.13'e göre, katılımcıların ahlaki tutum puanlarının yaş gruplarına göre dağılımları incelendiği zaman, ahlaki tutum puan ortalamalarının 20-30 yaş grubunda bulunanların 242,32±49,060 puan, 31-35 yaş grubunda bulunan katılımcıların 234,23±56,858 puan, 36 ve sonrası yaş grubunda bulunan katılımcıların 339,00±72,605 puan olduğu bulunmuştur. Elde edilen bulgulara göre, araştırmada bulunan bireylerin ahlaki tutum puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Ahlaki özelliklerin gelişiminde yaş önemli bir unsurdur. Ahlaki açıdan neyin doğru neyin yanlış olduğu öncelikli olarak çocukluk çağlarında öğrenilmektedir. Zaman içerisinde insanlar olgunlaştıkça ahlaki değer ve tutum algıları da gelişmektedir (Clouse, 2000). Ancak birey büyüdükçe ahlaki konularda çocukluk dönemindeki gibi yüksek duygusal yoğunluk yaşamamaktadır (Hökelekli, 2011).

Tablo 4.14.

Katılımcıların Ahlaki Tutum Puanlarının Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması

Cinsiyet	N	X	Ss	F	p
Kadın	76	116,84	28,263	-1,559	187
Erkek	114	123,19	26,923		
Toplam	190	240,03	55,186		

Tablo 4.14'e göre, araştırmada bulunan kadınların ahlaki tutum puan ortalamalarının 116,84±28,263 puan, erkek katılımcıların ise 123,19±26,923 puan olduğu bulunmuştur. Bu bulgulara göre, araştırmada bulunan bireylerin ahlaki tutum puanlarının cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. ($p>0.05$). Çekin (2013) tarafından yapılan araştırmada öğretmen adaylarının ahlaki olgunluk düzeylerinin cinsiyete göre karşılaştırılması amaçlanmış, elde edilen bulgulara göre kadın ve erkek öğretmen adaylarının benzer ahlaki olgunluk düzeyine sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan bu araştırmanın bulguları bizim çalışma bulgularımız ile paralellik göstermektedir.

Literatürde yer alan bazı araştırma bulguları ahlaki tutum, değer ve olgunluk düzeyinin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur (Çekin, 2013; Kaya ve Aydın, 2011). Ancak yapılan bu çalışmada, katılımcıların ahlaki tutum puanlarının cinsiyete göre farklılaşmamasının temelinde erkek ve kadın katılımcıların arasındaki oransal dağılımın (76 kadın, 113 erkek) etkili olduğu düşünülebilir. Bu kapsamda ahlaki tutum düzeyinin kadın ve erkek katılımcıların sayısal dağılımlarının birbirine yakın olduğu yeni araştırmalar ile test edilmesi gerektiği söylenebilir.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre ahlaki tutum düzeylerinin farklılık göstermemesinin diğer bir nedeni olarak hem kadın hem de erkek katılımcıların benzer ailevi koşullarda yetişmeleri gösterilebilir. Bilindiği gibi ahlaki değerlerin ve tutumların oluşmasında ve gelişmesinde ailenin büyük bir etkisi bulunmaktadır. Özellikle ebeveynlerin çocuk yetiştirme tarzları bireyin ahlaki gelişimini doğrudan etkilemektedir (Cesur ve Kuyel, 2009). Acuner (2005) tarafından yapılan çalışmada, ebeveynlerin dindarlık düzeylerinin çocukların dindarlık düzeyini etkileyen bir unsur olduğu tespit edilmiştir. Şengün (2013) tarafından lise öğrencileri üzerinde yapılan diğer bir çalışmada da anne-baba tutumunun ahlaki olgunluk düzeyi üzerinde önemli bir belirleyici olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.15.

Katılımcıların Ahlaki Tutum Puanlarının Kaç Yıldır Düzenli Spor Yapma Durumlarına Göre Karşılaştırılması

Süre	N	X	Ss	F	p
1-12 ay	87	261,02	47,340	2,321	,045
1-4 yıl	44	241,54	70,960		
5 yıl ve sonrası	15	234,27	47,018		
Toplam	190	121,03	27,566		

Tablo 4.15'e göre, katılımcıların ahlaki tutum puanlarının kaç yıldır düzenli spor yapma durumları incelendiği zaman ahlaki tutum puan ortalamalarının 1-12 ay düzenli spor yapan katılımcıların 261,02±47,340 puan, 1-4 yıl düzenli spor yapan katılımcıların 241,54±70,960 puan, 5 yıl ve daha üzeri düzenli spor yapan katılımcıların 234,27±47,018 puan olduğu bulunmuştur. Elde edilen bulgulara göre, çalışmada bulunan bireylerin ahlaki tutum puan ortalamalarının kaç yıldır düzenli spor yapma durumlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiş ($p<0.05$), en

yüksek ahlaki tutum puanlarına sırasıyla 1-12 ay, 1-4 yıl ve 5 yıl ve sonrası düzenli spor yapan bireylerin sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Literatürde yer alan araştırmalarda düzenli spora katılımın ahlaki özelliklerin gelişimine katkı sağladığı belirlenmiştir. Woods'a (2011) göre, spor ve fiziksel aktiviteye katılım insanlara çözmeleri gereken ahlaki ikilemler sunmakta, doğruluk, dürüstlük, sorumluluk ve alçakgönüllülük gibi ahlaki konularda kendilerini geliştirme fırsatı vermektedir. Lee, Whitehead ve Ntoumanis (2007) ise sporun ahlaki karar alma becerisi üzerine olumlu etkileri olduğunu belirtmişlerdir (Aktaran; Gürpınar, 2014).

Tablo 4.16.

Katılımcıların Ahlaki Tutum Puanlarının Doğum Yerlerine Göre Karşılaştırılması

Doğum yeri	N	X	Ss	F	p
İl merkezi	119	121,45	28,761	,396	,756
İlçe-Kasaba-Köy	71	348,78	83,655		
Toplam	190	120,67	27,504		

Tablo 4.16'ya göre, katılımcıların ahlaki tutum puanlarının doğum yerlerine göre dağılımı incelendiği zaman ahlaki tutum puanlarının doğum yerleri il merkezi olan katılımcıların 121,45±28,761 puan, doğum yerleri ilçe-kasaba-köy olan katılımcıların 348,78±83,655 puan olduğu saptanmıştır. Elde edilen bulgulara göre, en yüksek ahlaki tutum puanına ilçe-kasaba-köy' de yaşayan katılımcıların sahip oldukları, ancak söz konusu araştırmada bulunan bireylerin ahlaki tutum puanlarının doğum yerlerine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Araştırmaya katılan bireylerin oldukça büyük bir bölümünün il merkezinde doğduğu, diğer yerleşim yerlerinde doğan bireylerin toplam oranının il merkezinde doğan bireylere kıyasla daha düşük olduğu görülmektedir. Bu durum, yerleşim yerine göre ahlaki tutum düzeyinin karşılaştırılmasında güvenilir bulgulara ulaşılmasını zorlaştırmaktadır. Ancak araştırmaya katılan mevcut katılımcılar üzerinden bir çıkarım yapmak gerekirse, katılımcıların doğdukları yerleşim yerlerine göre ahlaki tutum düzeylerinin farklılık göstermemesinin temelinde farklı yerleşim yerlerinde doğduğu halde katılımcıların benzer sosyo-kültürel çevrelerde büyüüp yetişmelerinin yattığı düşünülebilir. Çünkü literatürde yer alan araştırma bulguları farklı sosyo-kültürel çevrelerde yaşayan ve yetişen bireylerin ahlaki tutum ve değer algılarının farklılık gösterdiğini ortaya koyuştur. Aydoğan (2008) tarafından yapılan araştırmada, sosyo-kültürel farklılıkların ahlaki tutumlar üzerinde önemli birer

belirleyici olduğu tespit edilmiştir. Türk, Rus ve Katar gençleri üzerinde yapılan söz konusu araştırmada, gençlere “Ahlaklı bir birey olarak düşünülmeniz ve dini emirlere göre yaşamak sizin için ne kadar önemlidir?” sorusu yöneltilmiştir. Araştırmada katılımcıların “ahlaklı olmak benim için önemlidir, dini değerler benim için önemlidir, saygılı davranmak benim için önemlidir, dini emirlere göre yaşamak benim için önemlidir” görüşlerine gençlerin katılma düzeylerinin uyruklarına göre bazı farklılıklar gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.17.

Katılımcıların Ahlaki Tutum Puanlarının Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırılması

Eğitim durumu	N	X	Ss	F	p
Lise	39	119,18	22,863	,731	,483
Yüksekokul 2 yıllık-					
Yüksekokul 4 yıllık	151	233,01	49,618		
Toplam	190	120,11	27,038		

Tablo 4.17'e göre, katılımcıların ahlaki tutum puanlarının eğitim durumlarına göre dağılımı incelendiği zaman, ahlaki tutum puanlarının eğitim durumu lise olan katılımcıların 119,18±22,863 puan, eğitim durumu yüksekokul 2 yıllık ve yüksekokul 4 yıllık olan katılımcıların 233,01±49,618 puan bulunmuştur. Elde edilen bu bulgulara göre, en yüksek ahlaki tutum puanına okur yazar katılımcıların sahip oldukları, fakat söz konusu araştırmada bulunan bireylerin ahlaki tutum puanlarının eğitim durumlarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Literatürde yer alan bilgilere göre, eğitimin her kademesinde ahlak gelişimini destekleyen derslere yer verilmeli, ders müfredatlarının bilgi öğretmekten ziyade, ahlaklı bireyler yetiştirilmesi için düzenlenmesi gerekmektedir (Aydoğan, 2008). Ayrıca verilecek eğitim hizmetleri öğrencilerin tüm ahlaki yönlerini geliştirecek düzeyde olmalıdır (Kaymakcam ve Meydan, 2012). Çünkü verilen eğitimin yanlış ya da yetersiz olması bireyin ahlaki gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir (Turan, 2010). Eğitime yeterli önem verilmemesi ahlaki iradeleri düşük olan bir toplum yetişmesine zemin hazırlamaktadır (Spencer, 2013). Yapılan bu araştırmada katılımcıların lise, ön lisans veya lisans mezunu olma durumlarına göre ahlaki tutum düzeylerinin farklılaşmamasının temelinde ülkemizde dini ve ahlaki tutumların genel olarak ilköğretim çağında geliştirilmesinin etkili olduğu düşünülebilir.

Tablo 4.18.

Katılımcıların Ahlaki Tutum Puanlarının Fakülte veya Yüksekokullarına Göre Karşılaştırılması

Fakülte veya Yüksekokul	N	X	Ss	F	p
Eğitim Fak	61	117,48	33,318	1,218	,300
Veteriner Fak-Fen-Edebiyat Fak					
İktisat Fak - Mühendislik Fak	52	525,68	102,194		
MYO	14	115,56	20,845		
Diğer belirtiniz	71	120,60	25,307		
Toplam	190	120,90	28,190		

Tablo 4.18'e göre, katılımcıların ahlaki tutum puanlarının fakülte veya yüksekokullarına göre dağılımı incelendiği zaman, ahlaki tutum puan ortalamalarının Eğitim Fakültesinde bulunan katılımcıların $117,48 \pm 33,318$ puan, veteriner fakültesi, fen- edebiyat fakültesi, iktisat fakültesi, mühendislik fakültesinde bulunan katılımcıların $525,68 \pm 102,194$ puan, MYO bulunan katılımcıların $115,56 \pm 20,845$ puan, diğer fakültelerde bulunan katılımcıların $120,60 \pm 25,307$ puan olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu bulgulara göre, en yüksek ahlaki tutum puanına veteriner fakültesi, fen- edebiyat fakültesi, iktisat fakültesi, mühendislik fakültesinde bulunan katılımcıların sahip olduğu ancak söz konusu araştırmada bulunan bireylerin ahlaki tutum puanlarının fakülte veya yüksekokulları durumlarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p > 0.05$).

Katılımcıların ahlaki tutum puanlarının öğrenim gördükleri fakülte veya yüksekokullara göre anlamlı farklılık göstermemesinin temelinde ahlaki tutumların büyük oranda ilköğretim çağına alınan eğitim ile şekillenmesinin, bunun yanında araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte ve yüksekokullarda ahlaki tutumları geliştirici derslerin yer almamasının yattığı düşünülebilir. Literatürde yer alan araştırma bulguları da bu görüşü desteklemektedir. Çekin (2013) tarafından yapılan araştırmada üniversitelerin farklı bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının ahlaki olgunluk düzeylerinin öğrenim görülen bölümlere göre karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırmada en yüksek ahlaki olgunluk düzeyine din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerinin sahip olduğu, bunu sırasıyla sınıf öğretmenliği, okul öncesi öğretmenliği ile bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmen adaylarının takip ettiği tespit edilmiştir.

Tablo 4.19.

Katılımcıların Ahlaki Tutum Puanlarının Meslek Durumlarına Göre Karşılaştırılması

Meslek grupları	N	X	Ss	F	p
Öğrenci	111	125,23	25,843	2,105	,082
İşçi	16	110,06	22,445		
Esnaf	6	121,67	8,501		
Memur	37	115,51	28,408		
Diğer belirtiniz	20	113,15	37,211		
Toplam	190	120,67	27,504		

Tablo 4.19'a göre, katılımcıların ahlaki tutum puanlarının meslek durumlarına göre dağılımı incelendiği zaman, ahlaki tutum puan ortalamalarının öğrenci olan bireylerin 125,23±25,843 puan, işçi olan bireylerin 110,06±22,445 puan, esnaf olan bireylerin 121,67±8,501 puan, memur olan bireylerin 115,51±28,408 puan, diğer meslek gruplarında olan bireylerin 113,15±37,211 puan olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu bulgulara göre, en yüksek ahlaki tutum puanına öğrenci olan katılımcıların sahip olduğu, ancak söz konusu araştırmada bulunan bireylerin ahlaki tutum puanlarının meslek durumlarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Araştırmaya katılan bireylerin ahlaki tutum puanlarının meslek durumlarına göre anlamlı farklılık göstermemesinin temelinde katılımcıların oldukça büyük bir bölümünün öğrenci olması ve diğer meslek gruplarından olan katılımcıların sayısal oranlarının düşük olmasının etkili olduğu düşünülebilir. Bunun yanında, meslek türünün ahlaki tutum üzerinde önemli bir belirleyici olmamasının temelinde ahlaki tutumların alınan eğitim ve yaşanan sosyal çevreye göre şekillenmesinin etkili olduğu savunulabilir.

Tablo 4.20.

Katılımcıların Ahlaki Tutum Puanlarının Medeni Durumlarına Göre Karşılaştırılması

Medeni durum grupları	N	X	Ss	F	p
Evli	46	116,26	31,172	2,016	,136
Bekâr	144	229,18	50,50		
Toplam	190	120,67	27,504		

Araştırmada bulunan katılımcıların ahlaki tutum puanlarının medeni duruma göre dağılımı incelendiği zaman, ahlaki tutum puan ortalamalarının evli olan bireylerin 116,26±31,172 puan, bekâr olan bireylerin 229,18±50,50 puan olduğu saptanmıştır. Elde edilen bu bulgulara göre, en yüksek ahlaki tutum puanına bekâr olan bireyler sahip olmakta, ancak söz konusu araştırmada bulunan bireylerin ahlaki tutum puanlarının medeni durumlarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

($p>0.05$). Elde edilen bulgular değerlendirildiği zaman medeni durum unsurunun ahlaki tutum üzerinde önemli bir belirleyici olmadığı söylenebilir. Ancak yapılan bu araştırmada, evli ve bekâr katılımcıların sayısal oranları arasında büyük bir farklılık bulunmaktadır. Bu nedenle medeni durum değişkenine göre elde edilen bu bulguların araştırmaya katılan bireyler ile sınırlandırılması gerektiği söylenebilir. Medeni durum değişkeninin ahlaki tutum üzerindeki etkilerinin daha iyi anlaşılması için bekâr ve evli katılımcıların sayısal oranlarının daha yüksek ve benzer sayılarda olduğu yeni araştırmalara gereksinim vardır.

Tablo 4.21.

Katılımcıların Ahlaki Tutum Puanlarının Ortalama Aylık Gelir Durumlarına Göre Karşılaştırılması

Aylık gelir grupları	N	X	Ss	F	p
300-900 TL	92	125,92	26,299	2,177	,092
901-1500 TL	32	118,30	22,415		
1501-2100 TL	16	112,14	23,784		
2101 veya üzeri	50	115,67	32,296		
Toplam	190	120,90	27,548		

Tablo 4.21'e göre, katılımcıların ahlaki tutum puanlarının ortalama aylık gelir durumuna göre dağılımı incelendiği zaman ahlaki tutum puan ortalamalarının 300-900 TL gelire sahip olan bireylerin $125,92\pm 26,299$ puan, 901-1500 TL gelire sahip olan bireylerin $118,30\pm 22,415$ puan, 1501-2100 TL gelire sahip olan bireylerin $112,14\pm 23,784$ puan ve 2101- veya daha üzeri seviyede gelire sahip olan bireylerin $115,67\pm 32,296$ puan olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu bulgulara göre, en yüksek ahlaki tutum puanına 300-900 TL gelire sahip olan katılımcıların sahip olduğu, ancak söz konusu araştırmada bulunan bireylerin ahlaki tutum puanlarının aylık gelir durumlarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$). Sosyo-ekonomik yapının tek başına ahlaki tutum üzerinde önemli bir belirleyici olmaması literatür ile paralellik gösteren bir durumdur. Nitekim literatürde yer alan bilgilere göre, ahlaki tutum üzerinde sadece sosyo-ekonomik yapının değil, aynı zaman da sosyo-kültürel yapının da önemli bir etkisi bulunmaktadır. Hatunoğlu, Halmatov ve Hatunoğlu (2012) tarafından yapılan araştırmada düşük sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel yapıya sahip bireylerle kıyaslandığı zaman yüksek sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel yapıya sahip bireylerin ahlaki yönlerinin daha güçlü olduğu belirlenmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel özelliklerin yüksek olmasının hayatın her alanında uyarıcı zenginliğine katkı sağlamasının yattığı belirtilmiştir.

Tablo 4.22.

Katılımcıların Ahlaki Tutum Puanlarının Haftalık Spor Yapma Durumlarına Göre Karşılaştırılması

Haftalık spor yapma süresi	N	X	Ss	F	p
Haftada 1-2 gün	40	120,50	34,150	,949	,418
Haftada 3-4 gün	124	119,88	24,442		
Haftada 5-6 gün	22	129,29	31,829		
Haftada 7-8 gün	4	109,25	15,327		
Toplam	190	120,83	27,491		

Tablo 4.22' göre, katılımcıların ahlaki tutum puanlarının haftalık spor yapma durumuna göre dağılımı incelendiği zaman, ahlaki tutum puan ortalamalarının haftada 1-2 gün süreyle spor yapanların $120,50 \pm 34,150$ puan, haftada 3-4 gün süreyle spor yapanların $119,88 \pm 24,442$ puan, haftada 5-6 gün süreyle spor yapanların $129,29 \pm 31,829$ puan ve haftada 7-8 gün süreyle spor yapanların $109,25 \pm 15,327$ puan olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu bulgulara göre, en yüksek ahlaki tutum puanına haftada 5-6 gün süreyle spor yapan katılımcıların sahip olduğu, fakat söz konusu araştırmada bulunan bireylerin ahlaki tutum puanlarının haftalık spor yapma durumlarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p > 0.05$). Bu sonucun ortaya çıkmasında farklı sıklıklarla da olsa tüm katılımcıların düzenli spor yapma alışkanlıklarının bulunmasının etkili olduğu söylenebilir.

BÖLÜM V

Sonuç ve Öneriler

5.1. Sonuçlar

“Spor Merkezlerine Gelenlerin Ahlaki Tutum Farklarının İncelenmesi” başlıklı çalışmamızda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmanın sonunda spor merkezlerine düzenli gelen ve gelmeyen kişiler arasında ahlaki tutum farklılıklarının oluşup oluşmadığını gözlemleyebilmek için istatistiksel analizlerde frekans dağılımları, independent t test ve one way ANOVA uygulandı. Araştırmaya katılan 140 kişi düzenli spor yapan, 50 kişi düzenli spor yapmayan grubunda bulunmaktadır.

Araştırmada düzenli spor yapan bireylerin ahlaki tutum puanlarının cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Buna göre düzenli spor yapan erkek katılımcıların ahlaki tutum puanlarının kadınlardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. 52 kadın katılımcının ahlaki tutum puanı 110,27 olarak tespit edilirken, 88 erkek katılımcının ahlaki tutum puanı 123,21 olarak tespit edilmiştir.

Aile, kişinin ilk eğitim aldığı ortamdır. Ahlaki tutumun şekillenmesinde aileden sonra gelen en etkili kurum ise okuldur. Ahlaki tutum farklılıklarının oluşmasında spor merkezlerine düzenli gelmek ve gelmemek arasında açıkça bir ilişki bulunmadığı, kişilerin ahlaki tutum farklılıklarının aile ve okul yaşamından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Düzenli spor yapan ve düzenli spor yapmayan katılımcıların ahlaki olgunluk tutumları arasında anlamlı bir farklılık olmamasının temelinde, her iki grupta da yer alan katılımcıların spor yapma alışkanlıklarının bulunmasının yattığı düşünülebilir. Nitekim düzenli spor yapmayan katılımcıların düzenli spor yapma alışkanlıkları düzenli spor yapmayan bireylerden daha düşük olsa da, her iki gruptaki katılımcıların genel anlamda spor yapma alışkanlıklarının bulunması bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olduğu savunulabilir.

Ahlaki değerlerin ve tutumların gelişmesini etkileyen birçok unsur bulunmaktadır. Bu nedenle bireylerin sadece spora katılım sıklıklarının ahlaki tutum üzerinde önemli bir belirleyici olmamasının beklenen bir durum olduğu düşünülebilir.

Araştırmada bulunan katılımcıların ahlaki tutum puanlarının yaş gruplarına göre dağılımları incelendiği zaman, ahlaki tutum puan ortalamalarının 20-30 yaş

grubunda bulunanların 242,32±49,060 puan, 31-35 yaş grubunda bulunan katılımcıların 234,23±56,858 puan, 36 ve sonrası yaş grubunda bulunan katılımcıların 339,00±72,605 puan olduğu bulunmuştur. Elde edilen bulgulara göre, araştırmada bulunan bireylerin ahlaki tutum puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Ahlaki özelliklerin gelişiminde yaş önemli bir unsurdur. Ahlaki açıdan neyin doğru neyin yanlış olduğu öncelikli olarak çocukluk çağlarında öğrenilmektedir. Zaman içerisinde insanlar olgunlaştıkça ahlaki değer ve tutum algıları da gelişmektedir (Clouse, 2000). Ancak birey büyüdükçe ahlaki konularda çocukluk dönemindeki gibi yüksek duygusal yoğunluk yaşamamaktadır (Hökelekli, 2011).

Araştırmaya katılan kadınların ahlaki tutum puan ortalamalarının 116,84±28,263 puan, erkek katılımcıların ise 123,19±26,923 puan olduğu bulunmuştur. Bu bulgulara göre, araştırmada bulunan bireylerin ahlaki tutum puanlarının cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiş ($p>0.05$). Çekin (2013) tarafından yapılan araştırmada öğretmen adaylarının ahlaki olgunluk düzeylerinin cinsiyete göre karşılaştırılması amaçlanmış, elde edilen bulgulara göre kadın ve erkek öğretmen adaylarının benzer ahlaki olgunluk düzeyine sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan bu araştırmanın bulguları bizim çalışma bulgularımız ile paralellik göstermektedir.

Literatürde yer alan bazı araştırma bulguları ahlaki tutum, değer ve olgunluk düzeyinin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur (Çekin, 2013; Kaya ve Aydın, 2011). Ancak yapılan bu araştırmada, katılımcıların ahlaki tutum puanlarının cinsiyete göre farklılaşmamasının temelinde erkek ve kadın katılımcıların arasındaki oransal dağılımın (76 kadın, 114 erkek) etkili olduğu düşünülebilir. Bu kapsamda ahlaki tutum düzeyinin kadın ve erkek katılımcıların sayısal dağılımlarının birbirine yakın olduğu yeni araştırmalar ile test edilmesi gerektiği söylenebilir.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre ahlaki tutum düzeylerinin farklılık göstermemesinin diğer bir nedeni olarak hem kadın hem de erkek katılımcıların benzer ailevi koşullarda yetişmeleri gösterilebilir. Bilindiği gibi ahlaki değerlerin ve tutumların oluşmasında ve gelişmesinde ailenin büyük bir etkisi bulunmaktadır. Özellikle ebeveynlerin çocuk yetiştirme tarzları bireyin ahlaki gelişimini doğrudan etkilemektedir (Cesur ve Kuyel, 2009). Acuner (2005) tarafından yapılan araştırmada, ebeveynlerin dindarlık düzeylerinin çocukların dindarlık düzeyini

etkileyen bir unsur olduğu tespit edilmiştir. Şengün (2013) tarafından lise öğrencileri üzerinde yapılan diğer bir araştırmada da anne-baba tutumunun ahlaki olgunluk düzeyi üzerinde önemli bir belirleyici olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya konu olan katılımcıların ahlaki tutum puanlarının düzenli spor yapma durumları incelendiği zaman ahlaki tutum puan ortalamalarının 1-12 ay düzenli spor yapan katılımcıların 261,02±47,340 puan, 1-4 yıl düzenli spor yapan katılımcıların 241,54±70,960 puan, 5 yıl ve daha üzeri düzenli spor yapan katılımcıların 234,27±47,018 puan olduğu bulunmuştur. Elde edilen bulgulara göre, araştırmada bulunan bireylerin ahlaki tutum puan ortalamalarının kaç yıldır düzenli spor yapma durumlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiş ($p<0.05$),

Elde edilen bu bulgulara göre, düzenli olarak spor yapma süresinin ahlaki tutum üzerinde önemli bir belirleyici olduğu söylenebilir. Diğer katılımcılar ile kıyaslandığı zaman en yüksek ahlaki tutum puanına 1-12 ay ve 1-4 yıldır düzenli spor yapan bireylerin sahip olması, düzenli spor yapma alışkanlığının ahlaki tutum üzerinde pozitif bir etkisinin olduğunu göstermektedir. Ancak 5 yıl ve daha uzun süredir spor yapan katılımcıların ahlaki tutum puanlarının daha düşük olmasının temelinde uzun yıllardır spor yapan bireylerin haftalık veya aylık spor yapma sürelerinin daha az olmasının, spora yeni başlayan bireylerle kıyaslandığı zaman spora yönelik algılarının ve spora katılım sıklıklarının daha düşük olmasının etkili olduğu savunulabilir. Literatürde yer alan araştırmalarda düzenli spora katılımın ahlaki özelliklerin gelişimine katkı sağladığı belirlenmiştir. Woods'a (2011) göre, spor ve fiziksel aktiviteye katılım insanlara çözmeleri gereken ahlaki ikilemler sunmakta, doğruluk, dürüstlük, sorumluluk ve alçakgönüllülük gibi ahlaki konularda kendilerini geliştirme fırsatı vermektedir. Lee, Whitehead ve Ntoumanis (2007) ise sporun ahlaki karar alma becerisi üzerine olumlu etkileri olduğunu belirtmişlerdir (Aktaran; Gürpınar, 2014).

Araştırmada bulunan katılımcıların ahlaki tutum puanlarının doğum yerlerine göre dağılımı incelendiği zaman ahlaki tutum puanlarının doğum yerleri il merkezi olan katılımcıların 121,45±28,761 puan, doğum yerleri ilçe-kasaba-köy olan katılımcıların 348,78±83,655 puan olduğu saptanmıştır. Elde edilen bulgulara göre, en yüksek ahlaki tutum puanına il merkezinde yaşayan katılımcıların sahip oldukları, ancak söz konusu araştırmada bulunan bireylerin ahlaki tutum puanlarının doğum yerlerine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Araştırmaya katılan bireylerin oldukça büyük bir bölümünün il merkezinde doğduğu, diğer yerleşim yerlerinde doğan bireylerin toplam oranının il merkezinde doğan bireylere kıyasla daha düşük olduğu görülmektedir. Bu durum, yerleşim yerine göre ahlaki tutum düzeyinin karşılaştırılmasında güvenilir bulgulara ulaşılmasını zorlaştırmaktadır. Ancak araştırmaya katılan mevcut katılımcılar üzerinden bir çıkarım yapmak gerekirse, katılımcıların doğdukları yerleşim yerlerine göre ahlaki tutum düzeylerinin farklılık göstermemesinin temelinde farklı yerleşim yerlerinde doğduğu halde katılımcıların benzer sosyo-kültürel çevrelerde büyüüp yetişmelerinin yattığı düşünülebilir. Çünkü literatürde yer alan araştırma bulguları farklı sosyo-kültürel çevrelerde yaşayan ve yetişen bireylerin ahlaki tutum ve değer algılarının farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Aydoğan (2008) tarafından yapılan araştırmada, sosyo-kültürel farklılıkların ahlaki tutumlar üzerinde önemli birer belirleyici olduğu tespit edilmiştir. Türk, Rus ve Katar gençleri üzerinde yapılan söz konusu araştırmada, gençlere "Ahlaklı bir birey olarak düşünülmeniz ve dini emirlere göre yaşamak sizin için ne kadar önemlidir?" sorusu yöneltilmiştir. Araştırmada katılımcıların "ahlaklı olmak benim için önemlidir, dini değerler benim için önemlidir, saygılı davranmak benim için önemlidir, dini emirlere göre yaşamak benim için önemlidir" görüşlerine gençlerin katılma düzeylerinin uyruklarına göre bazı farklılıklar gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada bulunan katılımcıların ahlaki tutum puanlarının eğitim durumlarına göre dağılımı incelendiği zaman, ahlaki tutum puanlarının eğitim durumu lise olan katılımcıların 119,18±22,863 puan, eğitim durumu yüksekokul 2 yıllık ve yüksekokul 4 yıllık olan katılımcıların 233,01±49,618 puan bulunmuştur.. Elde edilen bu bulgulara göre, en yüksek ahlaki tutum puanına okur yazar katılımcıların sahip oldukları, fakat söz konusu araştırmada bulunan bireylerin ahlaki tutum puanlarının eğitim durumlarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Literatürde yer alan bilgilere göre, eğitimin her kademesinde ahlak gelişimini destekleyen derslere yer verilmeli, ders müfredatlarının bilgi öğretmekten ziyade, ahlaklı bireyler yetiştirilmesi için düzenlenmesi gerekmektedir (Aydoğan, 2008). Ayrıca verilecek eğitim hizmetleri öğrencilerin tüm ahlaki yönlerini geliştirecek düzeyde olmalıdır (Kaymakcam ve Meydan, 2012). Çünkü verilen eğitimin yanlış ya da yetersiz olması bireyin ahlaki gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir (Turan, 2010). Eğitime yeterli önem verilmemesi ahlaki iradeleri düşük olan bir toplum yetişmesine zemin hazırlamaktadır (Spencer, 2013). Yapılan bu araştırmada katılımcıların lise, ön lisans veya lisans mezunu olma durumlarına göre ahlaki tutum

düzeylerinin farklılaşmamasının temelinde ülkemizde dini ve ahlaki tutumların genel olarak ilköğretim çağında geliştirilmesinin etkili olduğu düşünülebilir.

Araştırmada bulunan katılımcıların ahlaki tutum puanlarının fakülte veya yüksekokullarına göre dağılımı incelendiği zaman, ahlaki tutum puan ortalamalarının Eğitim Fakültesinde bulunan katılımcıların 117,48±33,318 puan, veteriner fakültesi, fen- edebiyat fakültesi, iktisat fakültesi, mühendislik fakültesinde bulunan katılımcıların 525,68±102,194 puan, MYO bulunan katılımcıların 115,56±20,845 puan, diğer fakültelerde bulunan katılımcıların 120,60±25,307 puan olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu bulgulara göre, en yüksek ahlaki tutum puanına veteriner fakültesinde bulunan katılımcıların sahip olduğu ancak söz konusu araştırmada bulunan bireylerin ahlaki tutum puanlarının fakülte veya yüksekokulları durumlarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Katılımcıların ahlaki tutum puanlarının öğrenim gördükleri fakülte veya yüksekokullara göre anlamlı farklılık göstermemesinin temelinde ahlaki tutumların büyük oranda ilköğretim çağında alınan eğitim ile şekillenmesinin, bunun yanında araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte ve yüksekokullarda ahlaki tutumları geliştirici derslerin yer almamasının yattığı düşünülebilir. Literatürde yer alan araştırma bulguları da bu görüşü desteklemektedir. Çekin (2013) tarafından yapılan araştırmada üniversitelerin farklı bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının ahlaki olgunluk düzeylerinin öğrenim görülen bölümlere göre karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırmada en yüksek ahlaki olgunluk düzeyine din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerinin sahip olduğu, bunu sırasıyla sınıf öğretmenliği, okul öncesi öğretmenliği ile bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmen adaylarının takip ettiği tespit edilmiştir.

Araştırmada bulunan katılımcıların ahlaki tutum puanlarının meslek durumlarına göre dağılımı incelendiği zaman, ahlaki tutum puan ortalamalarının öğrenci olan bireylerin 125,23±25,843 puan, işçi olan bireylerin 110,06±22,445 puan, esnaf olan bireylerin 121,67±8,501 puan, memur olan bireylerin 115,51±28,408 puan, diğer meslek gruplarında olan bireylerin 113,15±37,211 puan olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu bulgulara göre, en yüksek ahlaki tutum puanına öğrenci olan katılımcıların sahip olduğu, ancak söz konusu araştırmada bulunan bireylerin ahlaki tutum puanlarının meslek durumlarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Araştırmaya katılan bireylerin ahlaki tutum puanlarının meslek durumlarına göre anlamlı farklılık göstermemesinin temelinde katılımcıların oldukça büyük bir bölümünün öğrenci olması ve diğer meslek gruplarından olan katılımcıların sayısal oranlarının düşük olmasının etkili olduğu düşünülebilir. Bunun yanında, meslek türünün ahlaki tutum üzerinde önemli bir belirleyici olmamasının temelinde ahlaki tutumların alınan eğitim ve yaşanan sosyal çevreye göre şekillenmesinin etkili olduğu savunulabilir.

Araştırmada bulunan katılımcıların ahlaki tutum puanlarının medeni duruma göre dağılımı incelendiği zaman, ahlaki tutum puan ortalamalarının evli olan bireylerin $116,26 \pm 31,172$ puan, bekâr olan bireylerin $229,18 \pm 50,50$ puan olduğu saptanmıştır. Elde edilen bu bulgulara göre, en yüksek ahlaki tutum puanına bekâr olan bireyler sahip olmakta, ancak söz konusu araştırmada bulunan bireylerin ahlaki tutum puanlarının medeni durumlarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p > 0.05$).

Elde edilen bulgular değerlendirildiği zaman medeni durum unsurunun ahlaki tutum üzerinde önemli bir belirleyici olmadığı söylenebilir. Ancak yapılan bu araştırmada, evli ve bekâr katılımcıların sayısal oranları arasında büyük bir farklılık bulunmaktadır. Bu nedenle medeni durum değişkenine göre elde edilen bu bulguların araştırmaya katılan bireyler ile sınırlandırılması gerektiği söylenebilir. Medeni durum değişkeninin ahlaki tutum üzerindeki etkilerinin daha iyi anlaşılması için bekâr ve evli katılımcıların sayısal oranlarının daha yüksek ve benzer sayılarda olduğu yeni araştırmalara gereksinim vardır.

Araştırmada olan katılımcıların ahlaki tutum puanlarının ortalama aylık gelir durumuna göre dağılımı incelendiği zaman ahlaki tutum puan ortalamalarının 300-900 TL gelire sahip olan bireylerin $125,92 \pm 26,299$ puan, 901-1500 TL gelire sahip olan bireylerin $118,30 \pm 22,415$ puan, 1501-2100 TL gelire sahip olan bireylerin $112,14 \pm 23,784$ puan ve 2101- veya daha üzeri seviyede gelire sahip olan bireylerin $115,67 \pm 32,296$ puan olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu bulgulara göre, en yüksek ahlaki tutum puanına 300-900 TL gelire sahip olan katılımcıların sahip olduğu, ancak söz konusu araştırmada bulunan bireylerin ahlaki tutum puanlarının aylık gelir durumlarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p > 0.05$).

Sosyo-ekonomik yapının tek başına ahlaki tutum üzerinde önemli bir belirleyici olmaması literatür ile paralellik gösteren bir durumdur. Nitekim literatürde yer alan bilgilere göre, ahlaki tutum üzerinde sadece sosyo-ekonomik yapının değil, aynı

zaman da sosyo-kültürel yapının da önemli bir etkisi bulunmaktadır. Hatunoğlu, Halmatov ve Hatunoğlu (2012) tarafından yapılan araştırmada düşük sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel yapıya sahip bireylerle kıyaslandığı zaman yüksek sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel yapıya sahip bireylerin ahlaki yönlerinin daha güçlü olduğu belirlenmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel özelliklerin yüksek olmasının hayatın her alanında uyarıcı zenginliğine katkı sağlamasının yattığı belirtilmiştir.

Araştırmada bulunan katılımcıların ahlaki tutum puanlarının haftalık spor yapma durumuna göre dağılımı incelendiği zaman, ahlaki tutum puan ortalamalarının 1-2 hafta süreyle spor yapanların $120,50 \pm 34,150$ puan, 3-4 hafta süreyle spor yapanların $119,88 \pm 24,442$ puan, 5-6 hafta süreyle spor yapanların $129,29 \pm 31,829$ puan ve 7-8 hafta süreyle spor yapanların $109,25 \pm 15,327$ puan olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu bulgulara göre, en yüksek ahlaki tutum puanına 5-6 hafta süreyle spor yapan katılımcıların sahip olduğu, fakat söz konusu araştırmada bulunan bireylerin ahlaki tutum puanlarının haftalık spor yapma durumlarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p > 0.05$). Bu sonucun ortaya çıkmasında farklı sıklıklarla da olsa tüm katılımcıların düzenli spor yapma alışkanlıklarının bulunmasının etkili olduğu söylenebilir.

5.2. Öneriler

Bireylerin spora katılım sıklıklarının ahlaki tutum üzerinde önemli bir belirleyici olmamasının beklenen bir durum olduğu düşünülebilir. Buna rağmen bireylere spora aktif katılım yönünde çağrılar yapılması gerekmektedir.

Spor merkezlerine sağlık sorunu olmadan düzenli gidilmesi yönünde öneriler eğitim, yaş, ve gelir durum değişkenine göre spor merkezlerinde çalışan antrenörler aracılığıyla sıklıkla yapılmalıdır.

Spor merkezi bir sosyalleşme, rahatlama aynı zamanda sağlık ve sıhhatli olma merkezidir. Bunun için kişileri spor merkezlerine yönlendirecek uygulamalar antrenörler tarafından yapılmalıdır.

Spor merkezlerine gelenlerin sosyo-ekonomik durumları, medeni halleri, eğitim durumları farklı olmakla beraber, spor merkezlerinde bir araya gelişler için önemli bir işleve sahiptir. Kişilerin dostluk, arkadaşlık ve ahlak gibi değerleri geliştirmeleri açısından önemli olan spor merkezleri, sporun içinde olan kişiler tarafından yaygınlaştırılmalıdır.

Spor merkezleri gençlerin ve yaşlıların da birlikte spor yapabildikleri alanlardan biridir. Gençlerin ahlaki gelişimine katkı sağlarken, yaşlılar içinde sosyalleşme imkanı sunması açısından spor merkezlerine gidilmesi yönünde öneriler yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Acuner, H. Y. (2005). Din Eğitimi Açısından 14-18 Yaş Arası Gençlerde Ahlaki Yargı Gelişimi (Samsun İl Örneği). Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı:18 Yıl:3. Sayfa:265-297. Samsun.
- Alpers, A.T. ve Segel, R. T. (2009). Her Yönüyle Pilates, Arkadaş Yayınları, Ankara.
- Aydoğan, İ. (2008). Küreselleşme ve Etkisi: Rus ve Kırım Tatar Öğrencilerinin Tutum ve Davranışlarının Analizi. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:25 Yıl:2. Sayfa:107-118. Kayseri.
- Binbaşıoğlu, C. (2000). Ailede ve Okulda Eğitim Sorunları. MEB Yayınları, İstanbul
- Cesur, S. ve Küyel, N. Ö. (2009). Ebeveyn Tutumları ve Gençlerin Ahlaki Muhakeme ve Ahlaki Yönelimleri Arasındaki İlişkiler. Psikoloji Çalışmaları Dergisi, Sayı:29. Sayfa:65-91. Ankara.
- Clouse, B. (2000). Ergenlerde Ahlâk Gelişimi ve Cinsellik. (Çev.: Turgay Gündüz). Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Yıl: 9 Sayı:9. Sayfa:1-39. Bursa.
- Çekin, A. (2013). Öğretmen Adaylarının Ahlaki Olgunluk Düzeyleri. Kastamonu Eğitim Dergisi, Yıl:21 Sayı:3. Sayfa:1035-1048. Kastamonu.
- Çoymak, H. G. (2015). Okullar Arası Müsabakalara Katılan 12-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Ahlaki Tutumlarının İncelenmesi (Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi) Burdur.
- Erdemli, A. (1996). İnsan, Spor ve Olimpizm. Sarmal Yayınevi, İstanbul.
- Erdemli, A. (2006). Temel Sorunlarıyla Spor Felsefesi. E Yayınları, İstanbul.
- Güngör, E. (2000). Ahlak Psikolojisi ve Sosyal Ahlak. Ötüken Yayıncılık, İstanbul.
- Gürpınar, B. (2014). Altyapı Sporlarında Ahlaki Karar Alma Tutumları Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlanması: Bir Türk Örneğinde Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Eğitim ve Bilim, 39(176), 405-412.
- Hatunoğlu, A., Halmatov, M. ve Hatunoğlu, B. Y. (2012). Ailelerin Sosyo Ekonomik Düzeylerine Göre Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Ahlaki ve Sosyal Kural Bilgilerinin İncelenmesi. Akademik Bakış Dergisi, Sayı:32 Yıl:3. Sayfa:1-15. Ankara.
- Hökelekli, H. (2011). Ailede, Okulda, Toplumda Değerler Psikolojisi ve Eğitimi. Timaş Yayınları, İstanbul.

- Kaya, (1993) Bazı Kişisel Değişkenlere Göre Üniversite Öğrencilerinin Ahlaki Yargıları. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Kaya, M. ve Aydın, C. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Dini İnanç İle Ahlaki Olgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı:30, Sayfa:15-42. Samsun.
- Kaymakcan, R. ve Meydan, H. (2012). Ahlaki Karakter ve Eğitimi. Ensar Vakfı Değerler Eğitimi Merkezi. 16-18 Kasım 2012. İstanbul.
- Lee, M. J., Whitehead, J. ve Ntoumanis, N. (2007). Development of the attitudes to moral decision-making in youth sport questionnaire (AMDYSQ). *Psychology of Sport and Exercise*, 8(3), 369-392.
- Pehlivan, Z. (2004). "Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi" Sayı:1, Yıl:1, Sayfa:49-53. Hacettepe Üniversitesi.
- Spencer, H. (2013). Zihin, Ahlak ve Beden Eğitimi. (Çev: M. M. Erteğün). Pegem Akademi Yayıncılık. Ankara.
- Şahin, M. (1997). Spor Ahlakı ve Sorunları. Evrensel Basım Yayın, İstanbul.
- Schönhoizer, G. (1985). "Fitness Nedir?" (Çev.: Adnan Orhun). Spor Ekin Dergisi. Yıl:1 Sayı:1. Sayfa:5-11. Ankara.
- Şengün, M. (2013). Anne-Baba Tutumuna Göre Lise Öğrencilerinin Ahlaki Olgunluk Düzeyleri. Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Yıl:12, Sayı:23. Sayfa:203-215. Ankara.
- Turan, İ. (2010). Bazı Batı ve Türk Çocuk Klasiklerinde Dini ve Ahlaki Değerler. *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, Sayı:10, Yıl:1. Sayfa:171-194. Ankara.
- Woods, R. (2011). "Human Kinetics" Social issues in sport. 2nd., ABD.
- Yapan, M. T. (2007). Spor Ahlakı. Merkez Ofset, Gaziantep.

EKLER

Ek-1: Ahlaki Olgunluk Ölçeği

Değerli katılımcı,

Bu çalışma, düzenli olarak spor merkezlerine gelenler ile spor merkezlerine gelmeyenlerin ahlaki tutumları arasında bir fark olup olmadığını ortaya çıkarmak amacı ile yapılmaktadır. Soru kâğıtlarına isim yazılmayacaktır. Elde edilecek bilgiler, kesinlikle bilimsel araştırmanın dışında kullanılmayacak ve hiç kimse bu bilgilerin kimler tarafından verildiğini bilmeyecektir. Soruları dikkatle okuyarak size uygun gelen yanıtları parantez içerisine çarpı koyarak işaretleyiniz.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor ABD.
Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi
Şahika YILDIRIM

- **Yaşınız?**
( ) 20-30   ( ) 31-36   ( ) 36 ve yukarısı
- **Cinsiyetinizi belirtiniz?**
( ) Kadın   ( ) Erkek
- **Kaç yıldır düzenli spor yapıyorsunuz?**
( ) 1-12 ay   ( ) 1-4 yıl   ( ) 5 yıl ve daha yukarısı
- **Doğum yeriniz?**
( ) İl merkezi   ( ) İlçe-Kasaba-Köy
- **Eğitim durumunuz?**
( ) Okur-yazar değil   ( ) Okur yazar   ( ) İlkokul   ( ) Ortaokul   ( ) Lise
( ) Yüksekokul 2 yıllık   ( ) Yüksekokul 4 yıllık
- **Fakülte veya Yüksekokulunuz?**
( ) Eğitim Fak   ( ) Veteriner Fak -Fen-Edebiyat Fak- İktisat Fak- Mühendislik Fak
( ) MYO   ( ) Diğer belirtiniz
- **Mesleğiniz?**
( ) Öğrenci   ( ) İşçi   ( ) Esnaf   ( ) Memur   ( ) Diğer belirtiniz.....
- **Medeni Durumunuz?**
( ) Evli   ( ) Bekar
- **Ortalama aylık gelirin ne kadardır?**
( ) 300-900 tl   ( ) 901-1500 tl   ( ) 1501-2100 tl   ( ) 2101 ve üzeri
- 10. Haftada kaç kez spor yapıyorsunuz?**
( ) 1-2   ( ) 3-4   ( ) 5-6   ( ) 7-8   ( ) 9-10   ( ) Diğer belirtiniz

Ahlaki Olgunluk Ölçeğinin Maddeleri	Evet, her zaman	Çoğu zaman	Ara sıra	Çok nadir	Hayır, hiçbir zaman
• İnsanları severim.					
• Kötü davrandığımda vicdanım rahatsız olur.					
• Çevremdeki insanlar bana güvenirler.					
• Bana yapılan kötülüğün intikamını alırım.					
• Yardıma muhtaç insanlara yardım ederim.					
• Başkalarının mutlu olması için çaba gösteririm.					
• Başkalarıyla sık sık kavga ederim.					
• Başkalarının bana yaptığı iyilikleri önemserim.					
• Hatalı davrandığım zaman özür dilerim.					
• Başkalarının haklarına saygı gösteririm.					
• Eşyalarımı başkalarıyla paylaşıyorum.					
• Küçüklere sevgimi göstermekten çekinmem.					
• Sabırlı bir kişiyim.					
• Beni eleştirenlere karşı hoşgörülü davranırım.					
• Çevremdekilerle alay ederim.					
• Başkalarının saflığını, kendi çıkarlarım için kullanırım.					
• Başkalarının mutluluğunu kıskanırım.					
• Çıkarlarımı korumak için doğru olmayan yolları da denerim.					
• Kötü davranışlarımı kontrol altında tutarım.					
• Bana karşı saygısızlık yapanlara aynı şekilde davranmam.					
• Duygularımı kontrol altında tutabilirim.					
• Başkalarının hislerine karşı duyarlıyım.					
• Tanıdığım birinin acı çektiğini duyduğumda ben de üzülürüm.					
• Çevreyi temiz tutarım.					
• Başkalarına iftira atmam.					
• Kötü işlere ortak olmam.					
• Başkalarının inançlarına saygı gösteririm.					
• Doğaya zarar vermem.					
• İnsanların gizli konuşmalarını merak eder, kulak kabartırım.					
• Söz verdiğimde, sözümde dururum.					
• Borçlarımı zamanında öderim.					
• İnsanları incitmekten çekinirim.					
• Kendi çıkarlarımı ön planda tutarım.					
• Büyüklere saygılı davranırım.					

• Doğruluk ve adaletten asla taviz vermem, adil bir kişiyim.					
• Kibir ve gururdan sakınırım.					
• Müstehcen (açık-saçık) yayınları okurum veya seyredirim.					
• Cahil insanları aşağılarım.					
• Alçak gönüllü birisiyim.					
• Başkalarıyla olan problemlerime uzlaşma ve barış çerçevesinde çözüm ararım.					
• Çevremdeki iyi insanları kendime örnek alırım.					
• İsrattan kaçınırım.					
• Sorumluluklarımı yerine getirmeye dikkat ederim.					
• İnanduğım değerleri yaşamaya çalışırım.					
• Anne- babama karşı gelirim.					
• Kendimi, başkalarının yerine koyarak onları anlamaya çalışırım.					
• Büyüklerimin öğütlerini uygulamaya çalışırım.					
• Kalp kırmamaya dikkat ederim.					
• Kötülük yapanlara engel olmaya çalışırım.					
• Küskünleri barıştırmaya çalışırım.					
• Zayıf ve güçsüzlere merhamet ederim.					
• Aşırı arzu ve isteklerime engel olmaya çalışırım.					
• Davranışlarımda tutarlı ve dengeli olmaya çalışırım.					
• Çevremdekilere anlayışlı ve hoşgörülü davranırım.					
• Kimseye hakaret etmem.					
• Başkalarının sırlarını öğrenmeye çalışmam.					
• Davranışlarım hakkında düşünürüm ve yanlış davranışlarımı düzeltmeye çalışırım.					
• İyiye araştırmadan ve anlamadan karar vermem.					
• Kesin ve doğru bilgilerle hareket ederim.					
• Çevremdekilere ikramda bulunurum.					
• Komşularıyla iyi geçinirim.					
• İnsanların zayıflıklarından faydalanırım.					
• Kendim için istediğim bir şeyi, başkası için de isterim.					
• Kabalık yapmam.					
• Çevremdekilere kötü adlar takarım.					
• Şımarık birisiyim.					

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı Şahika YILDIRIM
Doğum Yeri ve Tarihi Burdur, 15.06.1985

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi Süleyman Demirel Üniversitesi, Eğitim
Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü

Tezli Yüksek Lisans Öğrenimi Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri
Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı

Bildiği yabancı Diller İngilizce

Yayınlar

Deneyimler

Stajlar

Aldığı Belgeler

Çalıştığı Kurumlar Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

İletişim sahayildirim15@hotmail.com